

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta sociálních věd

Institut ekonomických studií

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Mikroekonomická analýza dopadu Daňové reformy
2008 na ČR z hlediska dane z příjmu.**

Vypracoval: Bc. Viera Murková

Konzultant: Ing. Monika Hollmannová

Externý konzultant: PhDr. Ivan Murko

Akademický rok: 2008 / 2009

Čestné prehlásenie:

Prehlasujem, že som diplomovú prácu vypracovala samostatne a použila som len uvedené pramene a literatúru.

Praha, 19.5.2009

.....

Viera Murková

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som sa chcela poďakovať môjmu externému konzultantovi **PhDr. Ivanovi Murkovi** za jeho cenné rady pripomienky k vypracovaniu tejto diplomovej práce.

Taktiež by som sa chcela poďakovať môjmu odbornému konzultantovi **Ing. Monike Hollmannovej** za odborné a obsahové rady.

Abstrakt

Diplomová práca sa zaoberá popisovaním zmien, ktoré všeobecne nastali u dane z príjmu, ale pozornosť sa upriamuje na zmeny, ktoré prebehli v posledných rokoch v Českej republike, konkrétne daňovú reformu, ktoré je účinná od 1.1.2008.

Práca je rozdelená na tri väčšie časti. Prvá časť je potom rozdelená na dve skupiny: fyzické a právnické osoby. Jej súčasťou je teoretická charakteristika týchto osôb. Táto je potrebná z dôvodu študovania konkrétnych dopadov zmien daňovej reformy, ktorým sa venujú ďalšie kapitoly.

Druhá časť je taktiež rozčlenená na dve podkapitoly, ktoré sa postupne venujú rozboru daňovej reformy z pohľadu fyzickej a právnickej osoby. Táto časť je taktiež obohatená o krátke príklady počítané vždy podľa úpravy dane z príjmov platnej v rokoch 2007, 2008 a 2009 tak, aby bolo možné prakticky a v číslach vidieť, ako sa táto reforma prejavila v jednotlivých zmenách.

V tretej časti je popísaná mikroekonomická analýza dane z príjmu ako u fyzických, tak u právnických osôb. Súčasne sú v nej analyzované výhody a nevýhody existencie dane z príjmu vôbec a prezentovaný pohľad na to, prečo je táto daň rozdelená na dve časti.

Záver práce zhrňa dopady reformy dane z príjmov na jednotlivé osoby, taktiež sú bilancované výhody a nevýhody tejto reformy.

Abstract

Master's Thesis describes changes that occurred to the income tax in general, but the main focus is on change, that came through in recent years in the Czech Republic. Particularly tax reform, which is valid from 1.1.2008.

The paper is divided into three parts. The first part is split into two sections: natural and legal persons. In this part there are theoretically described mainly characteristics of these persons. This is essential for studying particular impacts of the tax reform changes, which are described in detail in the following chapters.

The second part is also divided into two parts, and each section discusses the tax reform from the point of view of natural and legal persons. This part was enriched by short examples always calculated for years 2007, 2008 and 2009, so that we can see the impact of the reform in these particular years both practically and in numbers.

In third part there is a description of microeconomic analysis of income tax for natural as well as for legal persons. This part deals with the advantages and disadvantages of the existence of the income tax and also why this tax is divided into two parts.

The conclusion of this paper summarizes the impact of the tax reform on individuals and also there are balanced the advantages and disadvantages of this reform.

Obsah

Zoznam použitých skratiek	8
1. Úvod.....	9
2. Zákon o dani z príjmu.....	11
2.1. Daň z príjmu FO	11
2.1.1. Daňoví rezidenti a nerezidenti.....	11
2.2. Základ dane z príjmov fyzických osôb	17
2.2.1 Príjmy zo závislej činnosti a funkčných pôžitkov (§6).....	17
2.2.2. Príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (§7).....	18
2.2.3 Príjmy z kapitálového majetku (§8).....	20
2.2.4 Príjmy z prenájmu (§9)	21
2.2.5 Ostatné príjmy (§10)	21
2.3. Sociálne a zdravotné poistenie	22
2.3.1. Zdravotné poistenie	22
2.3.2 Sociálne poistenie.....	23
2.4. Zákon o dani z príjmu P0.....	25
2.4.1 Poplatníci DPPO	25
2.4.2. Základ DPPO.....	26
3. Daňová reforma 2008	34
3.1. Prehľad zmien – daň z príjmov FO.....	34
3.1.1. Zmena sadzby dane	34
3.1.2. Zľavy na dani z príjmu	36
3.1.3. Penzijné pripoistenie a životné poistenie	38
3.1.4. Spoločné zdanenie manželov	39
3.1.5. Zrušenie minimálneho základu dane z príjmu	39
3.1.6 Rozdelenie príjmov do viacerých zdaňovacích období	40
3.1.7. Autorské honoráre	40
3.1.7. Daňový bonus.....	40
3.1.8. Predaj cenných papierov	41
3.1.9. Hypotekárne zástavné listy.....	42
3.1.10 Súhrnný príklad fyzickej osoby.....	43
3.2. Zmeny v sociálnom a zdravotnom poistení	51
3.2.1. Maximálny vymeriavací základ	51
3.3 Prehľad zmien – DPPO	54
3.3.1 Zmena sadzby dane	54
3.3.2 Obmedzenie daňovej uznateľnosti úrokov z úverov a pôžičiek.....	55
3.3.2.1. Obmedzenie výšky úrokových nákladov	55
3.3.2.2. Sprísnenie tzv. kapitálovej primeranosti	55
3.3.3 Oslobodenie od dane v prípade príjmu z dividend zo zahraničia	57
3.3.4. Súhrnný príklad právnickej osoby	59
3.4. Prehľad spoločných zmien pre FO a PO.....	65
3.4.1. Daňové odpisovanie osobných automobilov.....	65
3.4.2. Predĺženie doby trvania finančného prenájmu (leasingu).....	68
3.4.3. Zdanenie neuhradených záväzkov	69
3.4.4. Záväzné posúdenie	70

3.4.5. Sprísnenie tvorby zákonných opravných položiek k pohľadávkam.....	71
3.4.6. Benefity zamestnanca.....	71
3.5. Zhrnutie daňovej reformy a jej dopadov	72
4. Mikroekonomická analýza.....	73
4.1 Koncept rovnej dane – história a súčasnosť.....	73
4.2. Podiel dane z príjmu fyzických osôb a poistného.....	74
4.2.1. Zdaniteľné príjmy a systém tvorby základu.....	77
4.2.2. Odpočty od základu.....	78
4.2.3. Analýza ČSOB	79
4.3. Analýza DPPO	83
5. Záver	86
6. Zoznam prameňov a použitej literatúry	88
Literatúra:	88
Zoznam tabuliek	91
Zoznam grafov:.....	92
Zoznam schém	92
Téza diplomovej práce.....	93
Prílohy.....	95

Zoznam použitých skratiek

ČR – Česká republika

DP – Daňové priznanie

DPFO – Daň z príjmu fyzických osôb

DPPO - Daň z príjmu právnických osôb

EÚ – Európska únia

FO – Fyzická osoba (Fyzické osoby)

KN – Kataster nehnuteľností

OSVČ – samostatne zárobková činná osoba (osoba samostatne výdělečně činná)

PO - Právnická osoba (Právnické osoby)

SVČ – samostatne zárobková činnosť (samostatně výdelečná činnosť)

ZDP - Zákon o dani z príjmov

ZDZP - Zamedzenie dvojitého zdanenia príjmov

1. Úvod

Daň z príjmu je v súčasnosti veľmi často diskutovanou témou, a to nie len v Českej republike ale aj za hranicami tejto krajiny. V posledných pätnástich rokoch prešla totižto mnohými zmenami vo viacerých krajinách Európskej únie (EÚ).

Vznik dane z príjmu siaha do prvej polovice 19 storočia, kedy bola využívaná ako univerzálna daň z pracovných a podnikateľských osobných úverov a mala niekoľko sadziieb. Od tejto doby nastalo veľa zmien a odchýlení v každej krajine trochu iným smerom a výsledkom je, že každá krajina EÚ má daň z príjmov nastavenú inak.

Dôležitou otázkou, ktorá sa ponúka hneď na začiatok je však dôvod, prečo reforma verejných financií¹ v oblasti daní z príjmov² a s ňou spojená zmena koncepcie výpočtu dane z príjmu vôbec nastala.

Prvou príčinou je nepochybne zjednodušenie systému výpočtu dane z príjmov u fyzických osôb (FO) a sním spojené zavedenie systému „rovnej dane“.³ Do 1.1.2008 platila v Českej republike (ČR) progresívna sadzba dane, čo znamená, že s rastúcou výškou príjmu daňová sadzba rastie⁴. Progresívna daň sa používala pri výpočte dane z príjmu pre všetky druhy príjmov fyzických osôb a po účinnosti novely nahradila štyri do tej doby používané sadzby dane jedna jednotná.⁵

Aj keď sa znížili sadzby dane, pre verejný rozpočet to neznamená menej peňazí, keďže sa na druhej strane rozšíril základ dane. Do základu dane sa totiž u zamestnancov započítava sociálne a zdravotné poistenie platené zamestnávateľom⁶, podnikateľ si zas nemôže uplatniť povinné odvody na poistné ako daňovo uznateľný výdaj.

Na druhej strane sa znížilo daňové zaťaženie daňových poplatníkov vďaka všeobecnému zvýšeniu zliav na daniach.

Dôvodom reformy bolo taktiež zníženie rozdielov medzi zdanením fyzických a právnických osôb.

¹ Ďalej len „reforma“. Jedná sa o novelu č. 261/2007 Sb. zákona č. 586/1992 Sb., o dani z príjmov

² Zákon č. 586/1992 Sb. ďalej len „zákon o dani z príjmov“, „ZDP“ alebo „zákon“

³ Pojem detailnejšie rozvádza mikroekonomická analýza v podkapitole 4.1.

⁴ Zákon č. 586/1992 Sb., §16 – Sadzba dane

⁵ Napr. Dôvodová správa k zákonu č. 261/2007 Sb., viz napr.

<http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=11049>

⁶ Ekonomický prehľad České republiky, 2008, OECD, 20.3.2009

Ďalšou príčinou je presun daňovej záťaže z priamych daní na dane nepriame.⁷

⁷ Peter Chrenko: „Úspěchem reformy je posun od přímých k nepřímým daním“, www.finance.cz, 26.6.2008

2. Zákon o dani z příjmu

Daň z příjmu upravuje zákon č. 586/1992 Sb.. Základné rozdelenie tohoto zákona je:

- Fyzické osoby - §2 - §16
- Právnické osoby (PO) - §17 – §21
- Spoločné ustanovenia - §22 – 41

2.1. Daň z príjmu FO⁸

Predmetom dane z príjmu sú:

- Príjmy zo závislej činnosti – zamestnania a funkčných pôžitkov (§ 6 zákona)
- Príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (§ 7 zákona)
- Príjmy z kapitálového majetku (§ 8 zákona)
- Príjmy z prenájmu (§ 9 zákona)
- Ostatné príjmy: napr. predaj auta, domu, cenných papierov a i. (§ 10 zákona)

2.1.1. Daňoví rezidenti a nerezidenti

Poplatníkom dane z príjmu FO sú dve skupiny ľudí:

- „Daňoví rezidenti“⁹ – sú to občania s trvalým pobytom v ČR alebo občania, ktorí sa zdržujú v ČR viac ako 183 dní v roku. Tí podliehajú dani z príjmu svojimi celosvetovými príjmami.
- „Daňoví nerezidenti“ – patria sem občania, ktorá nespĺňujú „rezidentúru“, a to ako v zmysle vyššie uvedenej definície českej právnej úpravy, tak podľa jednotlivých medzinárodných zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia (pozri podkapitolu 2.1.1.1.). Taktiež môžeme do tejto skupiny zaradiť občanov, ktorí v ČR nemajú trvalé bydlisko a tiež občanov, ktorí sa v ČR zdržujú za účelom štúdia alebo liečenia. Táto skupina odvádza dane iba z príjmu, ktorý vznikol v ČR.

⁸ Zákon č. 586/1992 Sb, §6-§10

⁹ Pojem „rezident“ zákon o dani z príjmov nepozná a nedefinuje, často je však predmetom vymedzenia v jednotlivých zmluvách o zamedzení dvojitého zdanenia.

2.1.1.1. Zamedzenie dvojitého zdanenia príjmu zo zahraničia¹⁰

Dvojitému zdaneniu sa venuje §38f Zákona č. 586/1992 Sb. (Zákon o dani z príjmu – (ZDP)). Zamedzenie dvojitého zdanenia (ZDZP) sa týka príjmov, ktoré boli nadobudnuté fyzickou osobou v zahraničí a taktiež mala príjmy v tuzemsku. Príjmy zo zahraničia podliehajú zdaneniu v zahraničí na základe uzavretých zmlúv, ktoré má ČR s danými krajinami. Vzťah s krajinou, s ktorou nebola uzavretá zmluva, upravuje ZDZP¹¹.

U fyzických osôb, ktoré sú rezidentmi ČR, sa za základ dane z príjmov podľa §6 plynúcich zo štátu, s ktorým ČR neuzavrela zmluvu o vylúčení dvojitého zdanenia, považoval v roku 2007 príjem „... *znižený o daň zaplatenú z tohto príjmu v zahraničí a o zrazené alebo zamestnancom uhradené povinne platené príspevky na poistenie.*“¹²

Od 1.1.2008 sa koncepcia výpočtu zmenila a za základ dane sa v prípade príjmov zo zahraničia, konkrétne štátu bez zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia, považuje príjem *zvýšený o čiastku zodpovedajúcu príspevkom zamestnávateľa na poistenie povinne platené a znižovaný o daň zaplatenú z tohto príjmu v zahraničí.*¹³

Príklad 1^{14,15}: Fyzická osoba mala príjem zo závislej činnosti v ČR 300 000 Kč za rok a v zahraničí 700 000 Kč za rok. Zálohy na daň za platené v zahraničí činili 100 000 Kč, v ČR 50 000 Kč.

Na zamedzenie dvojitého zdanenia sa môže použiť iba tá metóda, ktorá je uvedená v zmluve o zamedzení dvojitého zdanenia s danou krajinou. Existujú štyri všeobecné metódy¹⁶:

¹⁰ Zamezení dvojího zdanění příjmů, www.finance.cz , 21.3.2009

¹¹ Napr. § 6 odst. 14 zákona v znení platnom k 31.12.2008

¹² Citované z: Zamezení dvojího zdanění příjmů, www.finance.cz , 21.3.2009

¹³ § 6 odst. 14 a odst. 13 zákona

¹⁴ Príklad 1 obsahuje výpočet, ktorého kroky sú vysvetlené až v nasledujúcich kapitolách. Nakoľko však metodicky zapadá do tejto časti, je zahrnutý do tejto kapitoly.

¹⁵ Vlastné výpočty

¹⁶ Ak má poplatník príjmy plynúce z viacerých štátov a s ktorými ČR uzavrela zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia, potom sa postupuje nasledovne:

- Zamedzenie dvojitého zdanenia metódou prostého zápočtu sa prevedie príjem u každej krajiny zvlášť
- Použitím metódy úplného zápočtu a metódy vyňatia s výhradou progresie sa do základu dane nezapočíta úhrn všetkých príjmov zo zdrojov zo zahraničia, ktoré sa vynímajú zo zdanenia. Ak sa má použiť metóda úplného vyňatia, metóda vyňatia s výhradou progresie alebo metóda prostého zápočtu, potom sa najprv vyjmú príjmy zo zahraničia a potom prostý zápočet.

- Metóda zápočtu - úplný zápočet
 - prostý zápočet
- Metóda vyňatia - s výhradou progresie
 - úplná

Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia príjmov sa nachádzajú v Prílohe č.1.

Metóda zápočtu

Daňová povinnosť sa zníži o daň zaplatenú v zahraničí, a to aj v prípade, keď je daň zaplatená v zahraničí vyššia než fiktívne vypočítaná daň z príjmov zo zdrojov v zahraničí podľa pravidiel platných v ČR. Zápočet je možné uskutočniť maximálne do výšky vzniknutej daňovej povinnosti. Táto metóda sa ale prakticky nikde vo svete neuplatňuje. Dôvod je prostý. Ak je v zahraničí uplatňovaná vyššia sadzba dane ako v ČR, potom by to znamenalo, že štát sa vzdá časti dane z tuzemských príjmov v prospech zahraničia.¹⁷ Táto metóda má dva varianty:

- *Zápočet úplný*

Od celkovej dane vypočítanej v tuzemsku sa odčíta celá čiastka dane zaplatená zahraničí bez ohľadu na to, aká bola v zahraničí uplatnená sadzba dane na dané príjmy. Táto metóda je jednoduchšia.

Pokračovanie Príkladu 1:

Rok 2007: Základ dane činí 1 000 000 Kč. Daň, ktorú zaplatí je 61 212 Kč + 214 016 Kč (32% z rozdielu príjmov 1 000 000 Kč – 331 200 Kč) = 275 228 Kč. Od toho odpočítame zálohy zaplatené ako v zahraničí – 100 000 Kč, tak v ČR – 50 000 Kč. Po odčítaní zľavy na poplatníka, ktorá v roku 2007 činila 7200 Kč, činí konečný doplatok 275 228 Kč (daň) – 150 000 Kč (zaplatené zálohy) – 7200 Kč (zľava na poplatníka) = **125 228 Kč.**

Rok 2008: Základ dane činí 1 350 000 Kč (základ dane plus 35% poistné zaplatené zamestnávateľom). Daň, ktorú zaplatí je 202 500 Kč (15% z 1 350 000 Kč). Od toho odpočítame zálohy zaplatené ako v zahraničí – 100 000 Kč, tak v ČR – 50 000 Kč. Po odčítaní zľavy na poplatníka, ktorá v roku 2008 činila 24 840 Kč činí konečný doplatok

¹⁷ Rylová, Z., *Mezinárodní dvojí zdanění*. 2.vyd, Praha, Anag, 2006, str.85

202 500 Kč (daň) – 150 000 Kč (zaplatené zálohy) – 24 840 Kč (zľava na poplatníka) = **27 660 Kč.**

Rok 2009: Základ dane činí 1 340 000 Kč (základ dane plus 34% poistné zaplatené zamestnávateľom). Daň, ktorú zaplatí je 201 000 Kč (15% z 1 340 000 Kč). Od toho odpočítame zálohy zaplatené ako v zahraničí – 100 000 Kč, tak v ČR – 50 000 Kč. Po odčítaní zľavy na poplatníka, ktorá v roku 2009 činila 24 840 Kč, činí konečný doplatok 201 000 Kč (daň) – 150 000 Kč (zaplatené zálohy) – 24 840 Kč (zľava na poplatníka) = **26 160 Kč.**

- *Zápočet prostý*

Pri tomto spôsobe sa daň zaplatená v zahraničí v súlade so zahraničnými predpismi započíta na daňovú povinnosť v tuzemsku, maximálne však do výšky dane, ktorá by v tuzemsku pripadala pomerne na zahraničný príjem. Táto metóda je používaná častejšie ako metóda úplného zápočtu a je využívaná pri zamedzení dvojitého zdania príjmu napr. so Slovenskom, Austráliou, Belgickom, Francúzskom, Írskom, a i.. (viď Príloha 1).

Pokračovanie Príkladu 1:

Rok 2007: Základ dane činí 1 000 000 Kč. Daň, ktorú zaplatí je 61 212 Kč + 214 016 Kč (32% z rozdielu príjmov 1 000 000 Kč – 331 200 Kč) = 275 228 Kč. Od toho odpočítame zálohy zaplatené v zahraničí, avšak iba takú pomernú časť, akú tvorí zahraničný príjem k celkovému príjmu danej fyzickej osoby a teda 70 000 Kč (70% zo 100 000 Kč), aj v ČR – 50 000 Kč. Po odčítaní zľavy na poplatníka, ktorá v roku 2007 činila 7200 Kč, činí konečný doplatok 275 228 Kč (daň) – 120 000 Kč (zaplatené zálohy) – 7200 Kč (zľava na poplatníka) = **155 228 Kč.**

Rok 2008: Základ dane činí 1 350 000 Kč (základ dane plus 35% poistné zaplatené zamestnávateľom). Daň, ktorú zaplatí je 202 500 Kč (15% z 1 350 000 Kč). Od toho odpočítame zálohy zaplatené aj v zahraničí, avšak iba takú pomernú časť, akú tvorí zahraničný príjem k celkovému príjmu danej fyzickej osoby a teda 70 000 Kč (70% zo 100 000 Kč), aj v ČR – 50 000 Kč. Po odčítaní zľavy na poplatníka, ktorá v roku 2008 činila 24 840 Kč, činí konečný doplatok 202 500 Kč (daň) – 150 000 Kč (zaplatené zálohy) – 24 840 Kč (zľava na poplatníka) = **57 660 Kč.**

Rok 2009: Základ dane činí 1 340 000 Kč (základ dane plus 34% poistné zaplatené zamestnávateľom), Daň, ktorú zaplatí je 201 000 Kč (15% z 1 340 000 Kč). Od toho odpočítame zálohy zaplatené aj v zahraničí, avšak iba takú pomernú časť, akú tvorí zahraničný príjem k celkovému príjmu danej fyzickej osoby a teda 70 000 Kč (70% zo 100 000 Kč), aj v ČR – 50 000 Kč. Po odčítaní zľavy na poplatníka, ktorá v roku 2009 činila 24 840 Kč, činí konečný doplatok 201 000 Kč (daň) – 150 000 Kč (zaplatené zálohy) – 24 840 Kč (zľava na poplatníka) = **56 160 Kč**.

Metóda vyňatia

Metóda vyňatia umožňuje vyňať príjmy zdanené v zahraničí zo základu dane, tzn. že príjem zo zahraničia sa nezahrňa do daňového základu. Táto metóda má dve formy:

- *vyňatie s výhradou progresie*

Do základu dane v štáte príjemcu sa do základu dane nezahrnie príjem, ktorý podlieha zdaneniu v zahraničí, avšak na výpočet dane sa použije sadzba zodpovedajúca základu dane zvýšenému o tento vyňatý príjem, teda súhrn všetkých príjmov aj zahraničných.¹⁸ Táto metóda má význam v prípadoch, kedy sa daň vyberá pri použití progresívnej sadzby, preto od 1.1.2008 stratila v ČR opodstatnenie.

Táto metóda zamedzenia dvojitého zdanenia sa používa s napr. Talianskom, Nemeckom, Gréckom a i.. (viď Príloha 1).

Pokračovanie Príkladu 1:

Rok 2007: Základ dane činí 300 000 Kč, avšak „priemerná“ sadzba dane sa spočíta z príjmu, ktorý zarobil poplatník aj v zahraničí aj v ČR. Počítame teda s príjmom 1 000 000 Kč. Daň, ktorú by poplatník zaplatil, by bola 61 212 Kč + 214 016 Kč (32% z rozdielu príjmov 1 000 000 Kč – 331 200 Kč) = 275 228 Kč, takže konečná „sadzba“ dane činí 275 228 / 1 000 000 Kč, čo je 27,52%. Túto priemernú sadzbu uplatníme na príjem 300 000 Kč. Daň, ktorú teda poplatník zaplatí je 82 560 Kč. Od toho odpočítame zálohy zaplatené v ČR – 50 000 Kč. Po odčítaní zľavy na poplatníka, ktorá v roku 2007

¹⁸ V praxi sa pri tejto metóde používa variant tzv. spriemerovania. Táto metóda spočíva v tom, že sa vypočíta priemerné daňové zaťaženie, ktoré pripadá na súčet všetkých príjmov, teda aj domácich aj zahraničných. Takto zistené percento dane sa použije na výpočet dane z domácich príjmov.

činila 7 200 Kč, činí konečný výsledek 82 560 Kč (daň) – 50 000 Kč (zaplatené zálohy) – 7 200 Kč (zľava na poplatníka) = **25 360 Kč**.

Rok 2008: Základ dane činí 405 000 Kč, (základ dane plus 35% poistné zaplatené zamestnávateľom). „Priemerná“ sadzba dane sa spočíta z príjmu, ktorý zarobil poplatník v zahraničí aj v ČR. Keďže je táto sadzba od 1.1.2008 jednotná vo výške 15%, priemerná sadzba dane je tiež 15%. Daň ktorú poplatník zaplatí je 60 750 Kč (15% z 405 000 Kč). Od toho odpočítame zálohy zaplatené v ČR – 50 000 Kč. Po odčítaní zľavy na poplatníka, ktorá v roku 2008 činila 24 840 Kč, činí konečný výsledek 60 750 Kč (daň) – 50 000 Kč (zaplatené zálohy) – 24 840 Kč (zľava na poplatníka) = **-14 090 Kč**. Tieto peniaze činia preplatok, ktorý bude danému poplatníkovi vrátený od finančného úradu.

Rok 2009: Základ dane činí 402 000 Kč, (základ dane plus 34% poistné zaplatené zamestnávateľom). „Priemerná“ sadzba dane sa spočíta z príjmu, ktorý zarobil poplatník v zahraničí aj v ČR. Keďže je táto sadzba od 1.1.2008 jednotná vo výške 15%, priemerná sadzba dane je tiež 15%. Daň, ktorú poplatník zaplatí, je 60 300 Kč (15% z 405 000 Kč). Od toho odpočítame zálohy zaplatené v ČR – 50 000 Kč. Po odčítaní zľavy na poplatníka, ktorá v roku 2008 činila 24 840 Kč, činí konečný výsledek 60 300 Kč (daň) – 50 000 Kč (zaplatené zálohy) – 24 840 Kč (zľava na poplatníka) = **-14 540 Kč**. Tieto peniaze činia preplatok, ktorý bude danému poplatníkovi vrátený od finančného úradu.

- *vyňatie úplné*

Príjmy, ktoré plynú zo zdrojov v zahraničí (ktoré podliehajú zdaneniu v súlade s uzavretou medzinárodnou zmluvou) sa vyjmú zo zdanenia. Táto možnosť môže byť využitá u fyzických osôb, ktorí sú rezidenti, na úhrn všetkých čiastkových ZD, ktorý je znížený o úhrn strát pred uplatnením nezdaniteľných častí ZD a odčítateľných položiek.

Pokračovanie Príkladu 1:

Rok 2007: Po úplnom vyňatí zahraničných príjmov činí základ dane 300 000 Kč, daň sa teda vypočíta iba z príjmu, ktorý má poplatník zo zdrojov v ČR. Daň, ktorú poplatník zaplatí, je 33 012 Kč + 20 400 Kč (25% z rozdielu 218 400 Kč a 300 000 Kč, t.j. z 81 600 Kč) = 53 412 Kč. Od toho odpočítame zálohy zaplatené v ČR – 50 000 Kč. Po

odčítaní zľavy na poplatníka, ktorá v roku 2007 činila 7 200 Kč, činí konečný výsledok 53 412 Kč (daň) – 50 000 Kč (zaplatené zálohy) – 7 200 Kč (zľava na poplatníka) = **-3 788 Kč**. Tieto peniaze činia preplatok, ktorý bude danému poplatníkovi vrátený od finančného úradu.

Rok 2008: Základ dane činí 405 000 Kč, (základ dane plus 35% poistné zaplatené zamestnávateľom), daň sa teda vypočíta iba z príjmu, ktorý má poplatník z ČR. Daň, ktorú zaplatí je 60 750 Kč (15% z 405 000 Kč). Od toho odpočítame zálohy zaplatené v ČR – 50 000 Kč. Po odčítaní zľavy na poplatníka, ktorá v roku 2008 činila 24 840 Kč, činí konečný výsledok 60 750 Kč (daň) – 50 000 Kč (zaplatené zálohy) – 24 840 Kč (zľava na poplatníka) = **-14 090 Kč**. Tieto peniaze činia preplatok, ktorý bude danému poplatníkovi vrátený od finančného úradu.

Rok 2009: Základ dane činí 402 000 Kč, (základ dane plus 34% poistné zaplatené zamestnávateľom), daň sa teda vypočíta z príjmu, ktorý má poplatník z ČR. Daň, ktorú poplatník zaplatí, je 60 300 Kč (15% z 402 000 Kč). Od toho odpočítame zálohy zaplatené v ČR – 50 000 Kč. Po odčítaní zľavy na poplatníka, ktorá v roku 2008 činila 24 840 Kč, činí konečný výsledok 60 300 Kč (daň) – 50 000 Kč (zaplatené zálohy) – 24 840 Kč (zľava na poplatníka) = **-14 540 Kč**. Tieto peniaze činia preplatok, ktorý bude danému poplatníkovi vrátený od finančného úradu.

2.2. Základ dane z príjmov fyzických osôb

2.2.1 Príjmy zo závislej činnosti a funkčných pôžitkov (§6)

Do tejto kategórie môžeme zaradiť väčšinu príjmov zdaňovaných touto daňou, pretože väčšina ľudí v ČR je zamestnaná¹⁹ a dostáva za prácu mzdu od zamestnávateľa. Definíciou môže taktiež byť aj „*príjmy zo závislej činnosti sú všetky príjmy, ktoré zamestnávateľ poskytuje zamestnancom, okrem tých, ktoré sa nezahrňujú do základu dane alebo sú vyňaté zo zdanenia a príjmov oslobodených od dane.*“²⁰

¹⁹ ...v zamestnaneckom, služobnom alebo inom obdobnom pomere alebo na základe dohôd konaných mimo pracovný pomer v súlade so zákonom č. 262/2006 Sb., zákoník práce

²⁰ Citované z: Daň z príjmu FO, <http://www.mesec.cz>, 23.3.2009

Základom dane u príjmov z §6 je od 1.1.2008 tzv. „superhrubá mzda“²¹, teda hrubá mzda zvýšená o čiastku zodpovedajúcu poistnému na sociálne zabezpečenie a poistnému na všeobecné zdravotné poistenie. V tomto bode nastal zásadný zlom výpočtu dane voči roku 2007 a predošlým. Zatiaľ čo v roku 2007 bola základom dane hrubá mzda po odpočte časti poistného pripadajúceho na zamestnanca, od roku 2008 je to vyššie uvedená superhrubá mzda. Zásadnú zmenu koncepcie výpočtu je možné vidieť v nasledujúcom prehľade (bez dopadu zliav na dani):

Tabuľka č.1: Sadzby poistného a dane z príjmov pre roky 2007, 2008 a 2009

Rok	poistné zamestnanca	poistné zamestnávateľa	základ dane (% hrubej mzdy)	sadzba
2007	12,5 %	35 %	87,5 %	progresívna
2008	12,5 %	35 %	135 %	15 %
2009	11 %	34 %	134 %	15 %

Zdroj: Daňový systém 2008 v ČR²²

V tejto súvislosti je nutné poznamenať, že zákon o dani z príjmov si pojem „zamestnanec“ a „zamestnávateľ“ definuje v § 6 odst. 2 odchylné od štandardného poňatia v zmysle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce. Preto je pre daň z príjmov „zamestnancom“, i spoločník, či konateľ s.r.o., člen štatutárneho alebo iného orgánu právnickej osoby, ale napr. i likvidátor spoločnosti.

Príjmy z funkčných pôžitkov sú odmeny za výkon funkcie a to od poslancov a členov vlády až po odmeny za funkcie v orgánoch obcí, štátnych orgánoch, občianskych a záujmových združeniach, komorách a pod. .

2.2.2. Príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (§7)

Základom dane z príjmov podľa § 7 zákona sú dosiahnuté príjmy, ktoré sa na rozdiel od príjmov z § 6 znižujú o výdaje k dosiahnutiu, zaisteniu a udržaniu týchto príjmov²³. Príjmy z podnikania môžeme rozdeliť na niekoľko kategórii:²⁴

²¹ § 6 odst. 13 v znení od 1.1.2008. Zákon o dani z príjmov tento pojem nepoužíva, jedná sa o zvykovo zaužívaný termín.

²² Vančurová A., Láchová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva, 9. vyd. 2008, Vox, a.s., str. 68

²³ Tieto príjmy očistené o súvisiace výdaje sa ďalej upravujú podľa §§ 23 až 33 zákona, teda obdobne ako u právnickej osoby. Preto je možné upraviť základ dane z príjmov podľa § 7 napr. o odpisy atď.

- príjmy z poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva,
- príjmy z živností,
- príjmy z iného podnikania podľa zvláštnych predpisov,
- podiely spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti a komplementárov komanditnej spoločnosti²⁵ na zisku.

Príjmy z inej SVČ, pokiaľ nepatria do príjmov uvedených v §6 sú:

- príjmy z užitia alebo poskytnutia práv z priemyslového alebo iného duševného vlastníctva, autorských práv (vrátane práv príbuzných autorskému právu), a to vrátane príjmu z vydávania, rozmnožovania a rozširovania literárnych a iných diel vlastným nákladom,
- príjmy z výkonu nezávislého povolania, ktoré nie je živnosťou ani podnikaním (napr. auditor, daňový poradca, notár, advokát atď.),
- príjmy znalca, tlmočníka, sprostredkovateľa kolektívnych sporov alebo kolektívnych a hromadných zmlúv, rozhodca za činnosť podľa zvláštnych právnych predpisov,
- príjmy z činnosti insolvenčného správcu vrátane príjmov z činnosti predbežného insolvenčného správcu, oddeleného insolvenčného správcu a zvláštno insolvenčného správcu, ktoré nie sú živnosťou ani podnikaním podľa zvláštno právneho predpisu.

Ak neuplatní poplatník preukázateľne výdaje na dosiahnutie, zaistenie, a udržanie príjmov, môže uplatniť výdaje vo výške:

- 80% z príjmu z poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva,
- 60% z príjmu z remeselných činností,
- 50% z príjmu zo živností (okrem remeselných činností),
- 40% z príjmu z iného podnikania podľa zvláštno predpisu a z príjmu z užitia alebo poskytnutia práv z priemyslového alebo iného duševného vlastníctva, autorských práv (vrátane práv príbuzných autorskému právu), a to vrátane príjmu z vydávania, rozmnožovania a rozširovania literárnych a iných diel vlastným nákladom.²⁶

²⁴ Zákon č. 586/1992 Sb., §7, odstavec 2 - 6

²⁵ Ďalej len v.o.s. a k.s.

²⁶ Zákon č. 586/1992 Sb., §7, odstavec 7

2.2.3 Príjmy z kapitálového majetku (§8)

Do týchto príjmov patria:²⁷

- podiely na zisku (dividendy) z majetkového podielu akciovej spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzením a k.s., alebo na zisku z členstva v družstve,
- úroky a iné výnosy z držby cenných papierov,
- úroky, výhry a iné výnosy z vkladov na vkladných knižkách, úroky z peňažných prostriedkov na vkladovom účte,
- výnosy z vkladných listov,
- dávky penzijného pripoistenia so štátnym príspevkom (po znížení o zaplatené príspevky a o štátne príspevky na penzijné pripoistenie),
- plnenie zo súkromného životného poistenia alebo iný príjem z poistenia osôb, ktorý nie je poistným plnením a nezakladá zánik poistnej zmluvy (po znížení o zaplatené poistné,
- rozdiel medzi vyplatenou menovitou (nominálnou) hodnotou dlhopisu a emisným kurzom pri jeho vydaní.

Príjmy vo všetkých vyššie uvedených bodoch plynúce zo zdrojov na území v ČR sú samostatným základom dane pre zdanenie zvláštnou sadzbou dane²⁸. Zvláštna sadzba dane predstavuje konečné zdanenie, ktoré sa nezapočítava na celkovú ročnú daňovú povinnosť poplatníka. Preto tieto príjmy nevstupujú do daňového priznania fyzických osôb.

Ďalej sú predmetom zdanenia podľa § 8 zákona nasledujúce príjmy:²⁹

- úroky a iné výnosy z poskytnutých úverov a pôžičiek, úroky z omeškania, poplatky z omeškania,
- úroky a iné výnosy z držby zmeniek (napr. diskont z čiastky zmenky, úrok zo zmenkovej sumy,
- príjmy z predaja predkupného práva na cenné papiere

²⁷ Zákon č. 586/1992 Sb., §8, odstavec 1

²⁸ Zvláštna sadzba dane (od 1.1.2008 podľa §36 Zákona o dani z príjmu) je 15%.

²⁹ Zákon č. 586/1992 Sb.

2.2.4 Príjmy z prenájmu (§9)

Do tejto skupiny môžeme zaradiť príjmy:³⁰

- z prenájmu nehnuteľností, bytov alebo ich častí
- z prenájmu hnutel'ných vecí

Ak je prenájom hnutel'ných vecí iba príležitostný, potom sa považuje za príležitostný a ako taký je predmetom zdanenia podľa §10. Základom dane z príjmov podľa §9 sú podobne ako v §7 príjmy znížené o výdaje na dosiahnutie, udržanie a zaistenie príjmov. Tieto výdaje môže poplatník buď uplatniť buď v preukázanej výške alebo paušálom 30% z príjmov. Príjmy, ktoré plynú manželom z bezpodielového spoluvlastníctva sa zdaňujú iba u jedného z nich.

2.2.5 Ostatné príjmy (§10)³¹

Do tejto kategórie patria všetky zdaniteľné príjmy, ktoré nie je možné zdaňovať podľa §6 - §9. Sú to predovšetkým príležitostné príjmy, ktoré zahŕňujú:

- príjmy z predaja nehnuteľností a hnutel'ných vecí (pokiaľ nie sú oslobodené od dane),
- náhodné príjmy, ktoré nie sú považované za podnikanie.

Všeobecne platí, že ak príležitostné príjmy vrátane príležitostného prenájmu hnutel'ných vecí v súhrne nepresiahnu za dané zdaňovacie obdobie čiastku 20 000 Kč, potom sú od dane oslobodené³².

Do čiastkového základu dane podľa §10 sa ďalej zahŕňajú napr.:

- príjmy z predaja cenných papierov,
- prijaté výživné alebo dôchodok, ak sa nejedná o výživné alebo dôchodok podľa zákona.

Tieto príjmy je možné znížiť o preukázané výdaje, ktoré sú nutné na dosiahnutie príjmov. Nie je možné uplatniť paušál (okrem príjmov z poľnohospodárskej výroby, u ktorých je možné uplatnenie výdajov vo výške 80% z príjmov).

³⁰ Zákon č. 586/1992 Sb., §9, odstavec 1

³¹ Podľa § 10 odst. 3 písm. a) zákona.

2.3. Sociálne a zdravotné poistenie

Sociálne a zdravotné poistenie nie je priamo súčasťou dane z príjmu, ale koncepcne do nej zapadá ako z pohľadu fyzických, tak i právnických osôb. Navyiac od 1.1.2008 spolutvorí čiastkový základ dane z príjmov podľa §6, teda zo zamestnania. Preto je dôležité vysvetliť, ako sa počíta.

2.3.1. Zdravotné poistenie

Pri všeobecnom zdravotnom poistení rozoznáva zákon³³ niekoľko druhov poistencov:

- Zamestnanci - skupina ľudí, ktorí majú príjmy, ktoré sú považované za príjmy zo závislej činnosti a funkčných pôžitkov (§6 Zákona o dani z príjmu). Za týchto ľudí odvádza zdravotné poistenie zamestnávateľ. Sčasti sa toto poistné strháva z vyplácaných príjmov (čo činí 4,5% z hrubej mzdy) a zvyšok povinného odvodu odvádza zamestnávateľ navyiac mimo hrubej mzdy (9% z hrubej mzdy).
- OSVČ³⁴ - do tejto skupiny patria ľudia, ktorí samostatne podnikajú na základe živnostenského listu alebo na základe iného zákona, napr. lekári, daňoví poradcovia advokáti alebo tí, ktorí majú príjmy podľa autorského zákona a slobodné podnikania.

Táto skupina si platí poistenie sama. A to buď rovno z vypočítaného vymeriavacieho základu (čo je 13,5 % z polovice rozdielu medzi príjmami a výdajmi) alebo z takzvaného minimálneho vymeriavacieho základu, ktorým je minimálna mzda³⁵ (v prípade, ak je vymeriavací základ nižší než minimálny, platí sa ten minimálny). Ak fyzická osoba podniká a je zároveň aj zamestnancom, neplatí pre ňu ustanovenie o minimálnom vymeriavacom základe.

- Štátni poistenci – sú to ľudia za ktorých platí poistné na zdravotné poistenie štát.³⁶

³³ Zákon č. 592/1992 Sb. o pojištění na všeobecné zdravotní pojištění

³⁴ Samostatne zárobkovo činná osoba z českého prekladu osoba samostatně výdělečně činná

³⁵ V roku 2007, 2008 i 2009 platí minimálna mzda vo výške 8 000 Kč.

³⁶ § 7 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Napr. deti, dôchodcovia, študenti do 26 rokov, matky na rodičovskej dovolenke, nezamestnaní, osoby s preukazom ZŤP alebo ZŤP-P. Ak by

- Osoby bez zdaniteľných príjmov³⁷ - patria sem osoby, ktoré nepatria ani do jednej doteraz spomenutých skupín. Táto skupina nemusí platiť poisťné zo svojich príjmov, avšak musí platiť poisťné z minimálneho vymeriavacieho základu, ktorý sa na ňu vzťahuje (tým je minimálna mzda). Minimálna mzda bola v roku 2008 vo výške 8 000 Kč, takže minimálne musela osoba bez zdaniteľných príjmov zaplatiť mesačne 1 080 Kč (13,5% z 8000), prehľad zo svojich kapitálových príjmov, či príjmov z prenájmu majetku, či ostatných príjmov už podávať nemusí.

2.3.2 Sociálne poistenie

Poisťné na sociálne zabezpečenie platia podľa zákona³⁸ tieto skupiny osôb:

- Zamestnanci – za nich odvádza poisťné zamestnávateľ z hrubej mzdy
- OSVČ - platí si poisťné sama, a to podľa toho či sa posudzuje ako OSVČ hlavná alebo vedľajšia:
 - OSVČ hlavná – do tejto skupiny patria všetky fyzické osoby, pre ktoré je podnikanie hlavnou činnosťou, preto musia dôchodkové poistenie platiť aspoň z minimálneho vymeriavacieho základu. Pre rok 2007 bola minimálna stanovená mesačná záloha 1 491 Kč, podnikatelia budú po odovzdaní prehľadu platiť 1 596 Kč mesačne.³⁹
 - OSVČ vedľajšia – skupina ľudí, ktorí môžu mať ešte napr. iné zamestnanie, musia platiť dôchodkové poistenie iba vtedy, ak príjem z podnikania presiahol za 12 mesiacov príjem 48 334 Kč (platí pre rok 2007)⁴⁰

niekto pracoval ako OSVČ, neplatí pre neho minimálny vymeriavací základ, ale platí iba z toho, čo si naozaj zarobil

³⁷ Môže to byť rentier, ktorý žije z úrokov z vkladov v banke (kapitálové príjmy), alebo niekto kto prenajíma nehnuteľnosť (sú to príjmy z prenájmu majetku).

³⁸ Zákon č. 589/1992 Sb. o poisťnom na sociálnom zabezpečení

³⁹ *Kolik zaplatíte na sociálním a zdravotním pojištění*, www.finance.idnes.cz, 19.2.2008

⁴⁰ *Kolik zaplatíte na sociálním a zdravotním pojištění*, www.finance.idnes.cz, 19.2.2008

Ak sa tento príjem presiahne, musí sa zaplatiť poistné aspoň z minimálneho vymeriavacieho základu, v roku 2007 bolo mesačné poistné 597 korún.⁴¹

Pokiaľ má niekto iné príjmy ako doteraz spomínané, poistné sa z týchto príjmov neplatí. Napr. rentier alebo prenajímateľ neplatia soc. poistenie, aj keby ich príjmy boli akokoľvek vysoké.

Tabuľka č.2: Zmeny sadzieb poistného na všeobecné zdravotné poistenie a sociálne zabezpečenie

	verejné zdravotné poistenie	sociálne poistenie	verejné zdravotné poistenie	sociálne poistenie
osoba/ sadzba poistného	2007-08		2009	
zamestnanec	4,5%	8%	4,5%	6,5%
zamestnávateľ	9%	26%	9%	25%
OSVČ	13,5%	29,6%	13,5%	29,2%
osoba bez zdaniteľných príjmov	13,5%	Neplatí nič	13,5%	Neplatí nič
štátny poistenec	13,5%	Neplatí nič	13,5%	Neplatí nič

Zdroj: Daňový systém 2008 v ČR^{42,43}

V tejto tabuľke môžeme vidieť, ako sa zmenilo platenie sociálneho a zdravotného poistenia v poslednom roku. Platby sociálneho poistenia sa znížili z 26% na 25% u zamestnávateľa a z 8% na 6,5% u zamestnanca.

⁴² Vančurová A., Láchová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva, 9. vyd. 2008, Vox, a.s., str. 168

⁴³ Percento u sociálneho poistenia u OSVČ zodpovedá uvedenému za predpokladu, že samostatne výdělečně činná osoba nie je účastná nemocenského poistenia. OSVČ bez nemocenského poistenia je drvivá väčšina.

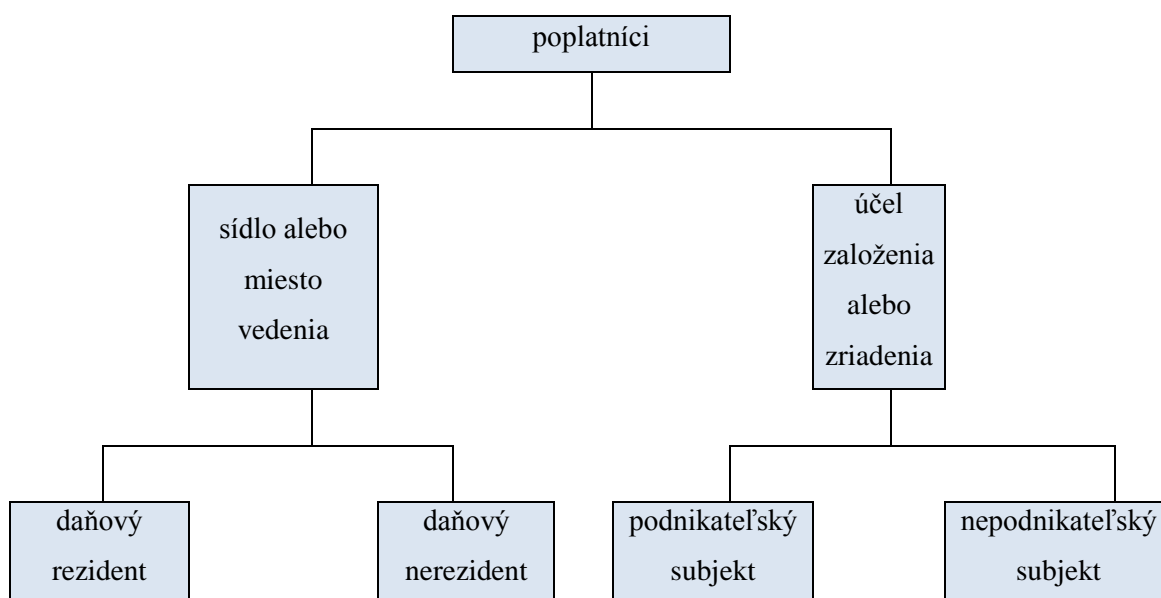
2.4. Zákon o dani z príjmu P0

Právnická osoba je v súlade s §1 zákona č. 563/1991 Sb., o účtovníctve vždy účtovnou jednotkou. Na rozdiel od fyzickej osoby vznikajú právnickej osobe výnosy a náklady a nie príjmy a výdaje.⁴⁴ Daň z príjmu právnických osôb je univerzálna daň z príjmov, ktorej podliehajú všetky príjmy / výnosy a všetky právnické osoby.

2.4.1 Poplatníci DPPO

Poplatníkov tejto časti dane môžeme deliť podľa viacerých kritérií.

Schéma 1: Poplatníci dane z príjmu právnických osôb

Zdroj: Daňový systém 2008 v ČR⁴⁵

Zo Schémy č. 1 je zrejmé, že poplatníkov môžeme rozdeliť buď podľa sídla či miesta podnikania alebo podľa účelu založenia či zriadenia.

Definícia daňového rezidenta je obdobná ako u fyzických osôb. Daňový rezident má neobmedzenú daňovú povinnosť a podlieha jej svojimi celosvetovými príjmami. Za

⁴⁴Aj fyzická osoba sa môže stať účtovnou jednotkou, pokiaľ sa tak rozhodne, alebo pokiaľ spĺňa podmienku vymedzenú v §1 odst. 2 písmena e) zákona č. 563/1991 Sb., o účtovníctve. V takom prípade vznikajú i fyzickej osobe náklady a výnosy.

⁴⁵ Vančurová A., Láčová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva, 9. vyd. 2008, Vox, a.s., str. 68

daňového rezidenta sa však považuje aj taká právnická osoba, ktorá má sídlo v zahraničí, ale svoje podnikanie vykonáva v ČR, napr. má v zahraničí pobyt a vydáva príkazy, ktorými riadi prevádzku svojho podnikania v ČR.

Daňový nerezident je právnická osoba, ktorá má sídlo v zahraničí, a tejto dani podlieha len tá časť príjmov, ktorá bola nadobudnutá v ČR.

Ďalším kritériom delenia poplatníkov je delenie na podnikateľské a nepodnikateľské subjekty. Podnikateľské subjekty bol založené za účelom podnikania. Tieto subjekty podliehajú DPPO všetkými príjmami z činností a z nakladania s majetkom (napr. príjem z prenájmu či predaja). Nepodnikateľské subjekty neboli založené za účelom dosiahnutia zisku, a teda podliehajú danej dani iba v obmedzenom rozsahu (napr. neziskové organizácie).

2.4.2. Základ DPPO

Základ dane u právnických osôb sa stanovuje za kalendárny rok. Zdaňovacím obdobím môže byť aj:

- hospodársky rok,
- účtovné obdobie, ak je dlhšie ako po sebe idúcich 12 mesiacov,
- obdobie od rozhodného dňa fúzie alebo rozdelenia obchodnej spoločnosti alebo družstva.⁴⁶

Základ dane právnických osôb sa odvodzuje z účtovného výsledku hospodárenia⁴⁷ pred zdanením, ktorý sa ďalej v daňovom priznaní upravuje v niekoľkých základných krokoch, ktorými sú:

- pripočítateľné položky k základu dane⁴⁸
- odpočítateľné položky od základu dane⁴⁹
- úpravy základu dane o tzv. odpočty dane⁵⁰

⁴⁶ § 17a zákona o daniach z príjmov, <http://www.podnikatel.cz/firma/dane/special-reforma-pd-pravnicke-osoby/>

⁴⁷ riadok 10 daňového priznania k dani z príjmov právnických osôb (ďalej len „DPPO“)

⁴⁸ riadky 20 až 70 DPPO

⁴⁹ riadky 100 až 170 DPPO

⁵⁰ § 34 zákona o daniach z príjmov; riadky 230 až 270 DPPO. Pre úpravy základu dane o odpočty pozri podkapitolu 2.4.3.

- výpočet základu dane po úpravách uvedených v bodoch 1. až 3. a jeho zaokrúhlenie na tisíce Kč nadol
- výpočet dane pred uplatnením zliav vynásobením základu dane platnou sadzbou dane
- uplatnenie zliav na dani
- výpočet konečnej daňovej povinnosti

Sumarizovaný postup je možné vidieť v nasledujúcej schéme:

Schéma č.2: Základ dane z príjmu právnických osôb

Výsledok hospodárenia pred zdanením	Číslo kroku predošlého postupu
- príjmy vyňaté z predmetu dane	2
- oslobodené príjmy	2
- príjmy nezahrňované do základu dane (vrátane samostatných základov dane)	2
+ / - očistenie o rezervy a opravné položky, ktoré nie sú uznané ako daňové	1
+ účtovné náklady, ktoré nie sú uznané ako daňové náklady	1
+ / - očistenie o zaúčtované položky, ktoré sa do základu dane uznávajú, len ak sú zaplatené	1
+ / - korekcie základu dane predošlých zdaňovacích období	1, 2

Zdroj: Daňový systém 2008 v ČR⁵¹

Príjmy vyňaté z predmetu dane - sú to väčšinou príjmy z nadobudnutia majetku dedičstvom alebo darovaním. U právnických osôb sú z predmetu dane vyňaté všetky dary bez výnimky (na rozdiel od fyzických osôb).

Oslobodené príjmy - do tejto skupiny patria napr.:

- príjmy z dividend a iných podielov na zisku plynúce od dcérskej spoločnosti⁵²

⁵¹ Vančurová A., Láchová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva, 9. vyd. 2008, Vox, a.s., str. 100

⁵² Tieto príjmy sú oslobodené i v prípade, že plynú od akciovej spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným alebo od družstva jak v ČR, tak v rámci Európskej únie a za splnenia niekoľkých ďalších

- úroky z preplatiek na dani, ktoré zaviniel správca dane alebo orgán správy sociálneho zabezpečenia
- príjmy z prevádzky ekologických zariadení v roku, kedy boli tieto uvedené do prevádzky a v piatich nasledujúcich obdobiach

Príjmy, ktoré sa nezahrňujú do základu dane – sú rovnaké ako u dane z príjmu z fyzických osôb:

- príjmy / výnosy zdanené zvláštnou sadzbou dane (tzv. zrážkovou daňou)
- čiastky, ktoré už boli u tohto poplatníka zdanené podľa zákona o dani z príjmu
- príjmy, ktoré tvoria samostatné základy napr. zo zahraničia prijaté podiely na zisku spoločností s ručením obmedzeným, družstiev a i. alebo prijaté dividendy.

Je nutné výsledok hospodárenia pred zdanením ešte zvýšiť o čiastku, o ktoré boli neoprávnené znížené výnosy. Tu možno napríklad zahrnúť niektoré *nepenažné príjmy*, či príjmy, ktoré neboli zahrnuté do výnosov (v rozpore z účtovnými pravidlami) a pod.

Pri zjednanom ocenení môže dochádzať k neoprávnenému kráteniu výnosov a teda aj dane. V tomto prípade sa musí dať pozor, aby nedochádzalo ku kráteniu dane alebo vyhýbaniu sa daňovej povinnosti. Optimálne zjednané ceny sú väčšinou medzi nezávislými osobami. Vyššie riziko, že nastane niektorá z vyššie uvedených možností práve vzniká medzi osobami, ktoré majú bližší vzťah. Vtedy dáva správca dane možnosť použiť bežné ceny pri príjmoch či výdajoch v prospech osôb, ktoré sú spojené s poplatníkom.⁵³

podmienok i z tretích (ostatných) krajín. Pojem materská a dcérska spoločnosť si zákon o daniach z príjmov samostatne definuje.

⁵³ *Spojenými osobami sú*: kapitálovo alebo inak spojené osoby. Kapitálovo spojené osoby sa podieľajú na kapitále (ktorý je viac ako 25% podielu na základnom kapitále, alebo podiel s hlasovacím právom) druhej osoby, alebo ak sa tie isté osoby podieľajú na vedení či kontrole alebo na imaní oboch osôb (napr. ak má materská spoločnosť dve dcérine spoločnosti, obe sa považujú navzájom za kapitálovo spojené osoby. Inak spojenými osobami rozumieme osoby, ktoré sa či už priamo alebo nepriamo podieľajú na vedení alebo kontrole, blízke osoby, či osoby, ktoré vytvorili právny vzťah za účelom zvýšenia daňovej straty či zníženia základu dane.

2.4.2.1. Úprava základu dane o odpočty

Základ dane z príjmu je upravený o odpočty. Pre tieto odpočty platia iné pravidlá ako u dane z príjmu fyzických osôb. Všetky tieto položky sú odčítateľnými položkami a ich uplatnenie v daňovom priznaní je usmerňované ustanoveniami §20 a §34 zákona o daniach z príjmov.

U uplatnených odpočtov je dôležité, aby bolo zachované ich poradie tak, ako je to ukázané v nasledujúcej schéme:

Schéma č.3: Úprava a výpočet DPPO

Základ dane
Odpočty (odčítateľné položky)
- daňová strata
- odpočet výdajov na výskum a vývoj
- 50 % čiastky vyplatené ako vysporiadanie oprávneným osobám
= medzisúčet
- dary na verejné prospešné účely (max 5% (10%) z medzisúčtu)
= Základ dane po znížení o odpočty
- sadzba dane
= DAŇ
ZĽAVY NA DANI
- zľavy na zamestnanca so zdravotným poistením
DAŇ PO ZĽAVE

Zdroj: Daňový systém 2008 v ČR^{54,55}

Daňovou stratou sa rozumie, ak je výsledok hospodárenia pred zdanením záporné číslo resp. ak sú uznané daňové náklady vyššie ako zdaniteľné príjmy za dané zdaňovacie obdobie.

Daňovú stratu je možné uplatniť maximálne v piatich nasledujúcich zdaňovacích obdobiach po danom období keby bola vyplatená. V priebehu tohto obdobia môže právnická osoba uplatňovať túto stratu buď naraz alebo postupne vo viacerých zdaňovacích obdobiach tak, aby čo najviac optimalizovala základ dane v strednodobom období.⁵⁶

⁵⁴ Vančurová A., Láchová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva, 9. vyd. 2008, Vox, a.s., str. 106

⁵⁵ Tabuľka platí s istými úpravami i pre fyzické osoby.

⁵⁶ Pre uplatnenie daňovej straty platia ešte ďalšie obmedzenia vymenované v § 38na ZDP, jedná sa napr. O nemožnosť uplatniť stratu v prípade zásadnej zmeny vo vedení spoločnosti atď.

Táto možnosť uplatnenia straty z minulých rokov je jednou z možností podpory podnikania zo strany štátu, pretože štát samotný sa prostredníctvom odpočtu straty podieľa na jej uhradení.

Možnosť odpočtu nákladov na projekty výskumu a vývoja je relatívne nová, v dani z príjmu figuruje od roku 2005. Využije sa hlavne u spoločností, ktoré majú vlastný výskum a vývoj. K využitiu uplatnenia nákladov na výskum a vývoj je však pripojená podmienka, a to aby prevedené náklady samotné boli daňovo uznateľné a na ich realizáciu nebola poskytnutá žiadna dotácia alebo iná podpora z verejných zdrojov.⁵⁷

Určenie týchto nákladov nie je veľmi jednoduché. Tieto výdaje na výskum a vývoj môžu byť zahrnuté do odpočtu hneď dvakrát: prvýkrát v rámci uznaných nákladov a druhýkrát ako odpočet od základu dane.

Príklad č. 2

V zdaňovacom období 2008 má firma XYZ základ dane 200 000 Kč, daňovú stratu 50 000 Kč a čiastku 300 000 Kč, ktorú vynaložila na projekt prípravy novej technológie z vlastných zdrojov. Základ dane po znížení (200 000 Kč - 50 000 Kč - 300 000 Kč) je -150 000 Kč resp. 0 Kč a tento nárok na odpočet (150 000 Kč) môže byť prevedený do nasledujúceho obdobia (najneskôr do zdaňovacieho obdobia roku 2011).^{58,59}

Do tejto skupiny patrí aj zvláštny druh odpočtov, ktorý môže poplatník odčítať 50% čiastky, ktorú vysporiadal či už v peňažnej alebo nepeňažnej forme „v období 1993 až 2005 oprávneným osobám, ktorých majetkovým podiel podľa zákona č. 42/1992 SB., o úprave majetkových vzťahov a vysporiadanie majetkových nárokov v družstvách (ďalej len „majetkový podiel“), alebo ktorú poplatník v danom období uhradil oprávneným osobám za postúpenie ich pohľadávky, ktoré vznikli z titulu vysporiadania majetkového podielu. Tento odpočet je možné uplatniť v jednom zdaňovacom období alebo postupne vo viacerých zdaňovacích obdobiach, najneskôr však do konca zdaňovacieho obdobia, ktoré začalo v roku 2009“.^{60 61}

⁵⁷ § 34 odst. 4 až 6 zákona o daniach z príjmu právnických osôb, <http://www.komora.cz/>, 14.4.2009

⁵⁸ Podľa § 34 odst. 6 ZDP.

⁵⁹ Jaroš, T.: *Daň z príjmu právnických osôb v účtovníctví 2008/2009 : praktický príručník*, Praha, Grada, 2009, str. 85

⁶⁰ Citované z : Zákon č. 586/1992 Sb., §34, odstavce 9

Základ dane môžeme znížiť ešte o *hodnotu darov* poskytnutých na vymenované účely.⁶² Hodnota jedného daru musí činiť aspoň 2000 Kč, avšak v súčte je možné odčítať najviac 5% zo základu dane, zníženého podľa §34. Ak sú tieto dary poskytnuté verejným výskumným inštitúciám a vysokým školám je možné základ dane znížiť ešte o ďalších 5%, teda celkovo maximálne o 10 %. Dary nemôžu uplatniť poplatníci, ktorí nie sú založení alebo zriadení za účelom podnikania.⁶³

Poskytované dary je možné právnickým osobám zo sídlom na území ČR, obciam, krajom a niektorých prípadoch aj fyzickým osobám.

Základ dane znížený o položky podľa §20 a §34 sa zaokrúhľuje **na celé tisíce koruny nadol**.

Všetky tieto odpočty odčítané od základu dane nám dávajú Základ dane znížený o odpočty (ako je vidieť v schéme č.3).

Príklad č. 3⁶⁴

Spoločnosť XYZ, a.s. mala za zdaňovacie obdobie 2008 základ dane vo výške 1 900 000 Kč. Daňová strata z roku 2007 činila 500 000 Kč, na prototyp vlastného výrobku vynaložila spoločnosť 300 000 Kč a venovala dary na verejnoprospešné účely celkom v hodnote 65 000 Kč. O základu dane 1 900 000 Kč je možné odpočítať daňovú stratu 500 000 Kč a taktiež 300 000 Kč výdajov vynaložených na vedu a výskum. Medzisúčet činí 1 100 000 Kč. Celkovú hodnotu darov, ktorú môžeme odpočítať, činí 55 000 Kč (t.j. 5% x 1 100 000 Kč).

Základ dane po uplatnení všetkých odpočítateľných položiek činí 1 100 000 Kč – 55 000 Kč = 1 045 000 Kč.

⁶¹ U vysporiadania majetkových nárokov nastala v roku 2005 legislatívna medzera, keď bolo možné uplatniť si nie 50, ale 150 % vysporiadania vyplateného v súvislosti so zákonom č. 42/1992 Sb. Táto medzera však bola rýchlo odstránená.

⁶² Zníženie o hodnotu darov je možné využiť v prípade, že spoločnosť darovala prostriedky na financovanie napr. vedy a vzdelania, výskumných a vývojových účelov, školstva kultúry, na políciu, na požiarnu ochranu, na podporu a ochranu mládeže, na ochranu zvierat, na účely sociálne, zdravotnícke, ekologické, humanitárne, charitatívne, náboženské pre registrovanie cirkvi, a ďalšie aktivity uvedené v zákone č. 586/1992 Sb., §20, odstavce 8

⁶³ Daň z príjmu právnických osôb <http://www.finance.cz/>, 14.4.2009

⁶⁴ Vančurová A., Láchová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva, 9. vyd. 2008, Vox, a.s., str. 108

Ak Základ dane znížený o odpočty vynásobíme sadzbou dane, dostaneme daň, ktorú má zaplatiť právnická osoba. Táto sadzba je lineárna a od roku 1993 sa znižovala postupne zo 45% až na aktuálnych 20% (v roku 2009), pričom v súčasnosti⁶⁵ stále platí predpoklad jej zníženia na 19% v roku 2010.

U investičných, podielových a penzijných fondov činí sadzba dane 5%. Sadzba dane 15 % sa vzťahuje na samostatný základ dane podľa §20b zákona,⁶⁶ tak ako je zmienený v podkapitole 2.4.2.

Sadzba dane z príjmu právnických osôb je predmetom daňovej konkurencie a taktiež jedným z indikátorov daňového zaťaženia v medzinárodnom zrovnávaní. Trendom je postupné znižovanie tejto sadzby avšak pri súčasnom rozširovaní základu zdanenia.

Zľavy na dani⁶⁷ majú odlišný dopad než odpočty od základu dane. Primárnym rozdielom je skutočnosť, že zľava na dani predstavuje možnosť znížiť si už vypočítanú daň, nie základ dane pred výpočtom. Ak je napr. zľava na dani 50 000 Kč, znamená to pri sadzbe dane 20% takú istú úľavu ako odpočet zo základu dane vo výške 250 000 Kč. Pri dani z príjmu právnických osôb rozoznávame 2 základne druhy zliav:

- absolútna
 - 18 000 Kč na zamestnanca zo zdravotným postihnutím,
 - 60 000 Kč na zamestnanca s ťažkým zdravotným postihnutím,
- relatívna
 - minimálne 25 zamestnancov + 50% zamestnancov so zdravotným postihnutím.

Zľavy na dani môžu podporiť zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú zamestnancov so zdravotným postihnutím. Absolútna zľava sa uplatňuje tak, že pri jej výpočte sa vychádza z prepočítaného počtu zamestnancov so zdravotným postihnutím, ktorý sa zaokrúhľuje na dve desatinné miesta. Výška zľavy činí 18 000 Kč na jedného zamestnanca v prípade, že pracoval celý rok. Ak je to zamestnanec s ťažším

⁶⁵ 12.5.2009

⁶⁶ Do samostatného základu dane sa zahrňujú všetky príjmy z dividend, podielov na zisku, vysporiadaných podielov, podielov na likvidačnom zostatku alebo im obdobné plnenia, a to vo výške vrátane dane, ktorá bola zrazená v zahraničí, plynúca poplatníkom uvedeným v § 17 odst. 3 zo zdrojov v zahraničí v príslušnom zdaňovacom období.

⁶⁷ Podľa § 35 odst. 1 písm. a) zákona.

zdravotným postihnutím, zvyšuje sa zľava na 60 000 Kč. Táto zľava platí ako u zamestnávateľov fyzických tak aj právnických osôb, takže ju možno uplatniť pri dani z príjmu fyzických osôb aj pri dani z príjmu právnických osôb.

Relatívnu zľavu na dani môžu uplatniť tí zamestnávatelia, ktorí majú minimálne 25 zamestnancov a zamestnávajú v prepočte viac ako 50% zamestnancov so zdravotným postihnutím spomedzi všetkých svojich zamestnancov. Táto zľava sa uplatní tak, že sa základná čiastka dane zníži o polovicu dane vypočítanej z činností dosiahnutých so zamestnancami so zdravotným postihnutím.

Pre výpočet zliav je dôležitý priemerný ročný prepočítaný počet zamestnancov so zdravotným postihnutím a priemerný ročný prepočítaný počet všetkých zamestnancov poplatníka.

Čiastka zľavy na dani sa zaokrúhľuje **na celé Kč nadol**.⁶⁸

Príklad č. 4⁶⁹

Firma XYZ zamestnávala v roku 2008 50 prepočítaných zamestnancov z toho 23,2 prepočítaných zamestnancov má zdravotné postihnutie a ďalších 2,1 prepočítaných zamestnancov má ťažšie postihnutie. Základ dane po znížení činil 4 900 000 Kč a výnosy z majetku po znížení o príslušné náklady činili 400 000 Kč.

Základ pre vypočítanie: 4 900 000 Kč x 0,21 (sadzba dane) = 1 029 000 Kč.

Základ pre vypočítanie relatívnej zľavy: 4 900 000 Kč - 400 000 Kč = 4 500 000 Kč.

Daň pre vypočítanie relatívnej zľavy: 4 500 000 Kč x 0,21 (sadzba dane) = 945 000 Kč

Relatívna zľava je: 945 000 Kč x 0,5 (50 %) = 472 500 Kč

Podiel zamestnancov so zdravotným postihnutím k celkovému počtu zamestnancov činí $(23,2 + 2,1) / 50 = 50,6 \%$. Daná spoločnosť teda splňuje podmienku 50% prepočítaných zamestnancov so zdravotným postihnutím a môže uplatňovať zľavu.

$23,2 \times 18 000 \text{ Kč} = 417 600 \text{ Kč}$ – zľava na zamestnancov so zdravotným postihnutím

$2,1 \times 60 000 \text{ Kč} = 126 000 \text{ Kč}$ – zľava na zamestnancov s ťažším zdravotným postihnutím.

Daň po zľave je $1 029 000 \text{ Kč} - 472 500 - 417 600 \text{ Kč} - 126 000 \text{ Kč} = 12 900 \text{ Kč}$.

⁶⁸ Daň z príjmu právnických osôb <http://www.finance.cz/>, 17.4.2009

⁶⁹ Vančurová A., Láchová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva, 9. vyd. 2008, Vox, a.s., str. 111

3. Daňová reforma 2008

Od 1.1. 2008 došlo k zmene daňového systému v ČR a konkrétne u dane z príjmu došlo k celkovej zmene výpočtu dane. Je pritom pozoruhodné, že spôsob využitia tzv. superhrubej mzdy pre daný výpočet v Európe využíva ako jediná krajina iba ČR.

3.1. Prehľad zmien – daň z príjmov FO

3.1.1. Zmena sadzby dane

Asi najdôležitejšou zmenou je zavedenie rovnej dane a to na úrovni 15%. Táto sadzba nahradila dovtedajšie sadzby 12, 19, 25 a 32%. S tým súvisí rozšírenie základu dane aj zavedenie už spomínanej tzv. superhrubej mzdy (kde sa k hrubej mzde pripočíta ešte sociálne a zdravotné poistenie platené zamestnávateľom).

Tabuľka č.3: Prehľad výpočtu dane v rokoch 2007 a 2008

Do 2007				Od 1.1.2008		
Základ dane		Daň	Zo základu presahujúceho	základ dane		Daň
od Kč	do Kč			od Kč	do Kč	
0	121200	12%	0	0	121200	15%
121 200	218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200 Kč	121 200	218 400	15%
218 400	331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400 Kč	218 400	331 200	15%
331 200	a viac	61 212 Kč + 32 %	331 200 Kč	331 200	a viac	15%

Zdroj: Zákon o dani z príjmu⁷⁰

⁷⁰ § 16 zákona č. 586/1992 Sb., v znení platnom pre rok 2007 a pre rok 2008

Schéma 4: Základ dane z príjmu fyzických osôb v rokoch 2007 a 2008

Rok 2007:	Základ dane	Príjmy zo závislej činnosti a funkčných pôžitkov mínus poistné platené zamestnancom (8% sociálne + 4,5 zdravotné poistenie).
	Daň	Základ dane x sadzba dane (viď tabuľka č. 1)
Rok 2008:	Základ dane	Príjmy zo závislej činnosti a funkčných pôžitkov plus zdravotné (9%) a sociálne poistenie (26%) hradené zamestnávateľom.
	Daň	Základ dane x sadzba dane (viď tabuľka č. 1)

Pre rok 2009 sa voči roku 2008 nezmenil systém výpočtu, zmenila sa iba sadzba povinného odvodu sociálneho poistenia, ako bolo zmienené vyššie.

Príklad č. 5 ^{71,72}

a) Zamestnanec

Rok **2007**: Zamestnanec má hrubú mzdu 20 000 Kč mesačne. Jeho ročný hrubý príjem je 240 000 Kč. Daň, ktorú zaplatí, je 33 012 Kč + 5 400 Kč (25% z rozdielu príjmov 240 000 Kč – 218 400 Kč) = 38 412 Kč. Ak to znovu prepočítame na mesiac, daň z tohto príjmu je **3 201 Kč**.

Rok **2008**: Zamestnanec má hrubú mzdu 20 000 Kč mesačne. Sociálne a zdravotné poistenie, ktoré platí zamestnávateľ (35% z 20 000 Kč), činí 7 000 Kč. Základ dane je 27 000 Kč a daň z príjmu tohto zamestnanca (15% z 27 000 Kč) je **4 050 Kč** (čo v prepočte je 20,25% z hrubého príjmu 20 000 Kč).

Rok **2009**: Zamestnanec má hrubú mzdu 20 000 Kč mesačne. Sociálne a zdravotné poistenie, ktoré platí zamestnávateľ (34% z 20 000 Kč), činí 6 800 Kč. Základ je 26 800 Kč a daň z príjmu tohto zamestnanca (15% z 26 800 Kč) je **4 020 Kč** (čo v prepočte je 20,1% z hrubého príjmu 20 000 Kč).

⁷¹ <http://www.hkaudit.cz/>, vlastný výpočet

⁷² Abstrahované od možnosti uplatnenia zliav na dani podľa § 35ba zákona; pre variantu príkladu s uplatnením zliav pozri nasledujúcu stranu.

b) OSVČ

Rok **2007**: OSVČ má príjem očistený o výdaje 250 000 Kč ročne. Sociálne a zdravotné poistenie, ktoré musí platiť sám za seba⁷³, činí 53 875 Kč (29,6% sociálne poistenie, 13,5% zdravotné poistenie, oboje z polovice príjmov očistených o výdaje). Základ dane teda predstavuje čiastku 196 125 Kč. Daň, ktorú zaplatí, je 14 544 Kč + 14 236 Kč (19% z rozdielu príjmov 196 125 Kč – 121 200 Kč) = **28 780 Kč**.

Rok **2008**: OSVČ má príjem očistený o výdaje 250 000 Kč ročne. Sociálne a zdravotné poistenie, ktoré si nemôže osoba samostatne zárobkovo činná odčítať z daňového základu, činí 53 875 Kč (29,6% sociálne poistenie, 13,5% zdravotné poistenie, oboje z polovice príjmov očistených o výdaje). Základ dane je 250 000 Kč a daň z príjmu tohto podnikateľa (15% z 250 000Kč) je **37 500 Kč**.⁷⁴

Rok **2009**: OSVČ má príjem očistený o výdaje 250 000 Kč ročne. Sociálne a zdravotné poistenie, ktoré si nemôže osoba samostatne zárobkovo činná odčítať z daňového základu, činí 53 375 Kč (29,2% sociálne poistenie, 13,5% zdravotné poistenie, oboje z polovice príjmov očistených o výdaje). Základ dane je 250 000 Kč a daň z príjmu tohto podnikateľa (15% z 250 000 Kč) je **37 500 Kč**.

3.1.2. Zľavy na dani z príjmu

Zľavy na dani znižujú vypočítanú daň.⁷⁵ Základná sadzba na poplatníka sa zvýšila zo 7 200 Kč na 24 840 Kč ročne. Daňové zvýhodnenie na dieťa sa taktiež zvýšila, a to z 6 000 na 10 680 Kč ročne.

OSVČ si od 1.1.2008 môžu odčítať tiež zľavu na manžela a manželku, ktorý buď nepracuje alebo má ročný príjem⁷⁶ maximálne 68 000 Kč. Výška tejto zľavy na vyživovaného manžela či manželku taktiež vzrástla skoro šesťnásobne, zo 4 200 Kč na 24 840 Kč.

⁷³ Za predpokladu, že nie je dobrovoľne účastný nemocenského poistenia.

⁷⁴ Sovová E., *Co přináší daňová reforma živnostníkům*, www.penize.cz, 3.12.2007, vlastné výpočty

⁷⁵ Pre rozdiel voči odpočítateľným položkám od základu dane pozri podkapitolu 2.3.2.1.

⁷⁶ Príjem pre účely zľavy na manžela / manželku zákon o daniach z príjmu definuje samostatne, nejedná sa len o klasický príjem zo závislej činnosti.

Tabuľka č.4: Zľavy na dani z príjmu

Druh zľavy	2007 (ročne v Kč)	Od 1. 1. 2008 (ročne v Kč)
Základní zľava na poplatníka	7 200	24 840
Starobný dôchodca	0 * ⁷⁷	24 840
Na vyživ. manželku(a)** ⁷⁸	4 200	24 840
Čiastočne invalid. Dôchodca	1 500	2 520
Plne invalidný dôchodca	3 000	5 040
Držiteľ preukazu ZŤP/P	9 600	16 140
Študent	2 400	4 020
Zvýhodnenie na dieťa	6 000	10 680

Zdroj: Daň z príjmu fyzických osôb po reforme⁷⁹

Pokračovanie Príkladu 5:

a) Zamestnanec

Rok **2007**: Zamestnanec má hrubú mzdu 20 000 Kč mesačne. Má zaplatiť daň vo výške 3 201 Kč mesačne. Zľava na dani v roku 2007 činila 600 Kč (z ročnej čiastky 7200 Kč). Výsledná daň = 3 201 Kč (daň) – 600 Kč (zľava) = **2 601 Kč**.

Rok **2008**: Zamestnanec má hrubú mzdu 20 000 Kč mesačne. Má zaplatiť daň vo výške 4 050 Kč mesačne. Zľava na dani v roku 2008 činila 2070 Kč (z ročnej čiastky 24 840 Kč). Výsledná daň = 4 050 Kč (daň) – 2 070 Kč (zľava) = **1 980 Kč**.

Rok **2009**: Zamestnanec má hrubú mzdu 20 000 Kč mesačne. Má zaplatiť daň vo výške 4 020 Kč mesačne. Zľava na dani v roku 2008 činila 2 070 Kč (z ročnej čiastky 24 840 Kč). Výsledná daň = 4 050 Kč (daň) – 2 070 Kč (zľava) = **1 950 Kč**.

b) OSVČ

Rok **2007**: OSVČ má príjem očistený o výdaje 250 000 Kč ročne. Sociálne a zdravotné poistenie, ktoré musí platiť sám za seba⁸⁰, činí 53 875 Kč (29,6% sociálne poistenie,

⁷⁷ * s ročným dôchodkom vyšším než 38 040 Kč

⁷⁸ ** s vlastnými príjmami do 38 040 Kč ročne

⁷⁹ Bohutínská J., Daň z příjmů fyzických osob po reformě: Všichni stejně?, www.podnikatel.cz, 5.11.2007

13,5% zdravotné poistenie, oboje z polovice príjmov očistených o výdaje). Základ dane teda predstavuje čiastku 196 125 Kč. Daň, ktorú zaplatí je 14 544 Kč + 14 236 Kč (19% z rozdielu príjmov 196 125 Kč – 121 200 Kč) = 28 780 Kč. Po uplatnení zľavy na dani platnej pre rok 2007 vo výške 7 200 Kč činí výška daňovej povinnosti **21 580 Kč**.

Rok **2008**: OSVČ má príjem očistený o výdaje 250 000 Kč ročne. Sociálne a zdravotné poistenie, ktoré si nemôže osoba samostatne zárobkovo činná odčítať z daňového základu, činí 53 875 Kč (29,6% sociálne poistenie, 13,5% zdravotné poistenie, oboje z polovice príjmov očistených o výdaje). Základ dane je 250 000 Kč a daň z príjmu tohto podnikateľa (15% z 250 000Kč) je 37 500 Kč.⁸¹ Po uplatnení zľavy na dani platnej pre rok 2008 vo výške 24 840 Kč činí výška daňovej povinnosti **12 660 Kč**.

Rok **2009**: OSVČ má príjem očistený o výdaje 250 000 Kč ročne. Sociálne a zdravotné poistenie, ktoré si nemôže osoba samostatne zárobkovo činná odčítať z daňového základu, činí 53 375 Kč (29,2% sociálne poistenie, 13,5% zdravotné poistenie, oboje z polovice príjmov očistených o výdaje). Základ dane je 250 000 Kč a daň z príjmu tohto podnikateľa (15% z 250 000Kč) je **37 500 Kč**. Po uplatnení zľavy na dani platnej pre rok 2009 vo výške 24 840 Kč činí výška daňovej povinnosti **12 660 Kč**.

3.1.3. Penzijné pripoistenie a životné poistenie

Daňová úľava na životné poistenie a penzijné pripoistenie pri platbe poisníkom zostáva aj v roku 2008 12 000 Kč/rok na súkromné poistenie a 12 000 Kč/rok na penzijné poistenie. Daňová zľavu je možné čerpať aj z viacerých zmlúv, ale iba do danej výšky 12 000 Kč ročne.

V konečnom dôsledku však nebude efekt z týchto odpočtov až tak veľký, pretože sa u každého poplatníka zvýšil daňový základ.

V prípade prispievania na zmienené dva druhy poistenia zamestnávateľom však zmeny nastali. V prvom rade je treba rozlíšiť daňovú uznateľnosť nákladov z príspevkov **u zamestnávateľa** na jednej strane, a oslobodenie od dane z príjmov **u zamestnanca** z príspevkov od zamestnávateľa na strane druhej.

V roku 2007 bolo možné prispieť zamestnancovi na jeden z druhov poistenia max. do výšky 5 % ročnej hrubej mzdy⁸² tak, aby to mal zamestnanec oslobodené od

⁸⁰ Za predpokladu, že nie je dobrovoľne účastný dôchodkového poistenia.

⁸¹ Sovová E., *Co přináší daňová reforma živnostníkům*, www.penize.cz, 3.12.2007, vlastné výpočty

⁸² ZDP definuje obmedzenie ako 5 % vymeriavacieho základu pre poistné na sociálne zabezpečenie a príspevkov na štátnu politiku zamestnanosti.

dane. U zamestnávateľa sa muselo jednať maximálne o čiastku 8 000 Kč ročne na životné poistenie alebo 3% z ročného vymeriavacieho základu zamestnanca na penzijné pripoistenie, aby takto vzniknutý výdaj bol daňovo uznateľný.

Po reforme sa zlúčila možnosť zamestnávateľa prispievať na oba druhy poistenia bez rozdielu najviac do čiastky 24 000 Kč ročne tak, aby tento príspevok bol u zamestnanca oslobodený od dane z príjmu⁸³. Súčasne u zamestnávateľa došlo k odbúraní obmedzenia pre daňovú uznateľnosť⁸⁴.

Je potrebné dodať, že ako v roku 2007, tak v roku 2008 mohol zamestnávateľ prispieť na životné, resp. penzijné poistenie zamestnanca ľubovoľnou čiastkou, ovšem malo by to daňové dopady u jedného z nich, prípadne u oboch.

3.1.4. Spoločné zdanenie manželov

Od 1.1.2008 je v danom zákone zrušený §13a – výpočet dane zo spoločného daňového základu daň manželov. Tento paragraf strácal zmysel po zavedení lineárnej dane. Výpočet príjmov spolupracujúcich osôb (§13) s obdobným princípom prerozdelenia príjmov zostal v zákone zachovaný, a to kvôli dopadom na súvisiace povinné sociálne a zdravotné poistenie. Taktiež bol zrušený §14 – Výpočet dane z príjmu dosiahnutý za viacero zdaňovacích období.⁸⁵

3.1.5. Zrušenie minimálneho základu dane z príjmu

Od 1.1.2008 bol zrušený minimálny základ dane, čo znamená, že OSVČ nebudú odvádzať daň z príjmu v prípade, keď im vznikla v danom roku daňová strata. Pre rok 2007 bol minimálny základ stanovený na 120 800 Kč. Každá osoba samostatne zárobkovo činná platí od roku 2008 daň zo skutočného základu dane, a teda z rozdielu medzi príjmami a výdajmi.

Zmenou v súvislosti s reformou nezostala podnikateľom možnosť zahŕňať do výdajov povinné odvody na sociálne a zdravotné poistenie. Poistné je teda s účinnosťou

⁸³ Za splnenia ostatných podmienok uvedených v zákone o dani z príjmov.

⁸⁴ Za splnenia podmienok § 24 odst. 2 písm. j) bodu 5 zákona.

⁸⁵ Čouková – Pokorná, P., Daňové a účetní problémy v roce 2008, 1. Vox a.s. – Nakladatelství, 2008, str.

od 1.1.2008 súčasťou základu dane.⁸⁶ To znamená, že základ dane u bežného podnikateľa výrazne zvýši.^{87,88}

Konkrétne napr. v prípade minimálnych záloh na povinné dôchodkové, zdravotné a nemocenské poistenie bola u OSVČ do konca apríla roku 2008 táto čiastka 3 073 Kč mesačne, čo je ročne 36 876 Kč ročne. Táto čiastka bola doposiaľ nákladom osoby samostatne zárobkovo činnnej, toto novela ruší.

3.1.6 Rozdelenie príjmov do viacero zdaňovacích období⁸⁹

Od 1.1.2008 je zrušený §14 ZDP, podľa ktorého bolo možné rozdeliť príjmy na zdaňovacie obdobie, v ňom boli dosiahnuté a na predchádzajúce zdaňovacie obdobie, v ktorých bola činnosť prevádzkovaná, najviac však na tri pomerné časti.⁹⁰

3.1.7. Autorské honoráre⁹¹

Daňová reforma zmenila aj výšku platenia zrážkovej dane pri autorských honorároch. Úprava platná do 31.12.2007 počítala s tým, že honoráre, ktoré boli platené od jedného subjektu, a ak neprekročila v kalendárnom mesiaci 3 000 Kč, bola zdanená zrážkovou daňou 10%. Od začiatku roku 2008 sa táto čiastka zvyšuje na 7 000 Kč. Od 1.1.2009 sa zvýšila zrážková daň z 10% na 15%.

3.1.7. Daňový bonus

Daňový bonus vzniká, ak je daňové zvýhodnenie vyššie než daňová povinnosť poplatníka, pričom vzniknúť môže iba v prípade, že poplatník uplatňuje daňové zvýhodnenie na jedno, príp. viac detí. Daňový bonus môže uplatniť poplatník, ktorý mal v zdaňovacím období mal príjmy v súlade s danými podmienkami⁹², a to minimálne vo výške šesťnásobku minimálnej mzdy, čo v roku 2008 činilo 48 000 Kč ročne. Od

⁸⁶ A to s odôvodnením uvedeným v dôvodovej správe k zákonu č. 261/2007 Sb., kde sa hovorí o tom, že sociálne a zdravotné poistenie má charakter dane, a preto ako také nemôže byť od základu dane odpočítavané (platba dane taktiež nie je daňovo uznaným výdajom).

⁸⁷ Sovová E., *Co přináší daňová reforma živnostníkům*, www.penize.cz, 3.12.2007

⁸⁸ U OSVČ s nízkymi príjmami môže nastať i opačná situácia pri zohľadnení výrazne vyššej zľavy na dani.

⁸⁹ § 16 zákona č. 586/1992 Sb., v znení platnom pre rok 2007

⁹⁰ Príjmy z lesného hospodárstva bolo možné rozdeliť na desať pomerných častí a príjmy podľa § 7 odst. 2 písmeno d) bolo možné rozdeliť najviac na 5 častí.

⁹¹ Daň z príjmu fyzických osôb, www.podnikatel.cz, 3.5.2009

⁹² § 6, 7, 8 nebo § 9 zákona o daniach z príjmov

januára 2008 dochádza k zvýšeniu maximálneho limitu pre vyplácanie daňového bonusu z 30 000 Kč (rok 2007) na 52 200 Kč (od roku 2008).⁹³

Výpočet daňového bonusu⁹⁴:

Základná sadzba dane – zľavy na dani (bez zľavy na dieťa) = daň po zľavách,

Daň po zľavách – daňové zvýhodnenie na deti = daňová povinnosť alebo daňový bonus.

3.1.8. Predaj cenných papierov

Podmienky pre oslobodenie príjmu z predaja cenných papierov sa od januára 2008 pre fyzické osoby sprísnilo.

Do 31.12.2007 platilo, že fyzická osoba predávajúca akcie mala príjem z ich predaja oslobodený, ak doba medzi nadobudnutím a predajom bola minimálne 6 mesiacov. Od roku 2008 bol tento tzv. "časový test", teda minimálna doba držby nutná, aby boli cenné papiere oslobodené od zdanenia, predĺžená na 5 rokov.

Ak by napríklad majiteľ cenných papierov, ktoré nadobudol v januári 2007 tieto predal napr. v októbri 2007, predaj cenných papierov bol oslobodený od zdanenia. Ak by však nadobudol cenné papiere v januári 2008 a predal ich v októbri 2008, predaj podlieha zdaneniu, a to konkrétne 15% zrážkovej dani.

V nasledujúcej tabuľke môžeme vidieť zmeny nielen pri predaji akcií, ale taktiež pri predaji podielov v s.r.o. ako aj predaj účasti v zahraničnej spoločnosti.

⁹³ Zaujímavosťou je, že toto číslo nie je deliteľné ani počtom detí, ani počtom mesiacov.

⁹⁴ Vančurová A., Láchová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva, 9. vyd. 2008, Vox, a.s., str. 148

Tabuľka č.5: Systém zdanenia predaja akcií a podielov pre fyzické osoby

Zdanenie príjmov FO	Predaj akcií českej a.s.	Predaj podielov v s.r.o.	Predaj účasti v zahraničnej spoločnosti
do konca r. 2007	Oslobodené po 6 mesiacoch držby	Oslobodené po 5 rokoch držby	
od 1.1.2008	Oslobodené po 5 rokoch držby * ⁹⁵	Oslobodené po 5 rokoch držby	Zahraničná spoločnosť je buď charakteru a.s. alebo s.r.o. a podľa toho spadá pod daňový režim ako česká a.s. alebo s.r.o.

Zdroj: www.mesec.cz⁹⁶

Predĺženie časového testu z 6 mesiacov na 5 rokov môžeme chápať ako zjednotenie oslobodenia, pretože časový test je od roku 2008 rovnako dlhý ako v prípade predaja v s.r.o., u ktorých bol tento časový test na 5 rokoch nastavený už skôr.

3.1.9. Hypotekárne zástavné listy

Oslobodenie úrokov z hypotekárnych zástavných listov je zrušené ako u fyzických osôb tak u osôb právnických. Toto zrušenie sa týka iba hypotekárnych listov, ktoré sú emitované až po dni začiatku účinnosti novely.

⁹⁵ Z tohto pravidla existuje výnimka pre investičné cenné papiere a cenné papiere kolektívneho investovania, ktoré zachovávajú 6mesačný test v prípade, že poplatník vlastní max. 5% podiel v danej spoločnosti.

⁹⁶ Stehno P., *Daňová reforma zprísni prodej cenných papírů u fyzických osob*, www.mesec.cz, 12.9.2007

3.1.10 Súhrnný príklad fyzickej osoby⁹⁷

Pán Kopejko žije v Brne a na základe živnostenského listu zahájil činnosť v roku 2001. Vede daňovú evidenciu. Je ženatý a má dve deti.

Jeho žena Danuša je v domácnosti a je držiteľkou preukážky ZŤP. Jej jediným príjmom v roku 2008 boli sociálne dávky vo výške 43 100 Kč.

Dcéra Dana (narodená 12.1.1986) sa sústavne pripravuje štúdiom na budúce povolanie, je plno invalidná a poberá invalidný dôchodok.

Syn Daniel (narodený 1.11.1990) nastúpil do pracovného pomeru 1.4.2008 v spoločnosti Daneček, s.r.o..

V zdaňovacom období roku 2008 nastali tieto skutočnosti:

1. Pán Kopejko zamestnáva 1 zamestnanca, ktorý má zdravotné postihnutie klasifikované ako zamestnanec s ťažkým zdravotným postihnutím. Tento zamestnanec bol zamestnaný celý kalendárny rok na 0,75 úväzok.
2. Zo stálej prevádzky mal po prepočte príjem 150 000 Kč a výdaje 70 000 Kč, daň zaplatená v zahraničí po prepočte 9000 Kč. Podľa Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia príjmu pôjde o metódu prostého zápočtu dane zaplatenej v zahraničí.
3. V júli 2008 príležitostne prenajal chatu v Krkonošiach (ktorú nadobudol ako občan) na dva dni za 3000 Kč televízii, za spísanie nájomnej zmluvy zaplatil právnikovi 700 Kč.
4. Pán Kopejko mal príjmy zo závislej činnosti zo zahraničia od platcu z bezzmluvného štátu, ktorým nemá ČR uzavretú Zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia. Úhrn príjmov 83 120 Kč, poistné platené zamestnancom vo výške 16 000 Kč, príspevky zamestnávateľa na poistné povinné platené 26 000 Kč, zrazená záloha na daň z príjmu 30 000 Kč. Potvrdenie bolo doložené.
5. Dňa 25.5.2008 predal p. Kopejko cenné papiere za 30 000 Kč, ktoré mal ešte z kupónovej privatizácie. Dňa 16.7.2008 výhodne predal akcie firmy Alfa za 97 000, ktoré nadobudol ako občan 27.12.2008 za 59 000. Taktiež predal dňa 12.3. akcie firmy Beta za 50 000 Kč, ktoré nadobudol ako občan dňa 12.12.2007 za 60 000 Kč

⁹⁷ Komora daňových poradcov, *Sborník příkladů 2008*, únor 2008, příklad č.16, vybrané body pre potreby diplomovej práce, vlastné úpravy

6. Platby z poistného na sociálne a zdravotné poistenie za svojich zamestnancov v roku 2008 činili 228 000 Kč, z toho:
 - Strhnuté zamestnancom zo mzdy 60 000 Kč
 - Uhradené ako zamestnávateľ 168 000 Kč
7. Pán Kopejko je majiteľom nehnuteľnosti (zatriedená v odpisovej skupine 5), ktorú ako celom prenajíma. Túto nehnuteľnosť má zahrnutú v obchodnom majetku. V roku 2006 bol nájomcovi udelený súhlas s uskutočnením technické zhodnotenie tohto majetku spolu so súhlasom k jeho odpisovaniu. Náklady na technické zhodnotenie, ktoré bolo dokončené v roku 2006, dosiahli čiastku 100 000 Kč. V roku 2008 došlo k ukončeniu nájomného vzťahu, technické zhodnotenie bolo prevzaté prenajímateľom bezúhonne. Znalecký posudok k dispozícii nie je.
8. Úhrn zdaniteľných príjmov z podnikania v roku 2008 bol 907 300 (úroky z toho z bankového účtu boli 800 Kč)
9. Úhrn daňovo uznateľných výdajov z podnikania činil 314 724 Kč.
10. P. Kopejko je dobrovoľným darcom krvi, daroval ju v tomto roku jedenkrát, a taktiež na základe darovacej zmluvy daroval v auguste 2008 v hotovosti 118 000 Kč na útulok pre opustené zvieratá.
11. Za rok 2007 vykázal stratu 30 000 Kč

Riešenie podľa ZDP účinného k 31.12.2008:

Tabuľka č.7a: Stanovenie základu dane

Bod	Zdroj	Príjem	Výdaj	Daňový základ	Poznámka
1.					Zľava na dani
2.	§7	150 000	70 000	80 000	Zaplatená záloha na dani v zahraničí 9 000 Kč
3.	§9	3 000	900	2 100	30% paušálne výdaje, ktoré umožňuje §9, sú výhodnejšie než 700 Kč reálnych výdajov
4.	§6	83 120 + 29 092	30 000	82 212	sociálne a zdravotné poistenie je nutné dopočítať do superhrubej mzdy podľa českých právnych predpisov, t.j. 35% z hrubej mzdy bez ohľadu na to, koľko reálne zaplatil zamestnávateľ v zahraničí
5a	§10	97 000	59 000	38 000	predaj CP z kupónovej privatozácie je oslobodený príjem podľa §4 odst. 1 písm. w)
5b.		50 000	60 000	-10 000	podľa §10 odst. 4 ZDP nie je strata z predaja CP daňovo uznateľná, ovšem predaj cenných papierov je jeden druh príjmov, preto v rámci neho je to možné
6.	§7		228 000	-228 000	
7.	§7	93 500		93 500	Čiastka zvyšujúca daňový základ ako nepeňažný príjem podľa §23 odst. 6 ZDP - výpočet nižšie
8. + 9.	§7	906 500	314 724	591 776	Príjem sa zníži ešte o úroky, ktoré sú príjmom podľa §8
	§8	800		800	Úroky z bankového účtu
Suma	§6 - §10	1 413 012	762 624	650 388	

Zdroj: Sborník příkladů 2008⁹⁸

Vysvetlenie bodu 7:

Rovnomerné odpisy (odpisová skupina 5):

1. rok 1,4 % - 1 400 Kč

2. rok 3,4 % - 3 400 Kč

3. rok by malo byť 3,4 %, ale keďže sa ukončil nájomný vzťah v tomto roku, netrval celý rok a technické zhodnotenie bolo prevzaté prenajímateľom bezúhonne, odpisuje sa

⁹⁸ Komora daňových poradcov, *Sborník příkladů 2008*, únor 2008, příklad č.16, tabuľka 7a – 8c majú rovnaký zdroj

iba polovica čiastky⁹⁹ a teda 1,7% - 1 700 Kč. Tento nepeňažný príjem sa musí zahrnúť do dane z príjmu vo výške neodpísanej časti, v našom príklade:

$$100\,000 - 1\,400 - 3\,400 - 1\,700 = \mathbf{93\,500\,Kč}$$

Základ dane je **650 388 Kč**, avšak ten ešte bude znížený o zľavy, dary atď.

Tabuľka č.7b: Výpočet dane

DZD	Kč	Poznámka
§6 - §10	650 388	Základ dane pred odčítaním straty
	30 000	Uplatňovaná výška straty z minulých rokov
	620 388	Základ dane po odčítaní straty
§15 - dary	62 039	uplatnené dary (max. 10% ZD)
ZD - §15	558 349	základ dane znížený o dary
	558 300	základ dane znížený o dary zaokrúhlený na sto koruny dolu
	83 745	daň (podľa §16 – 15%)
Zľavy	45 000	zľava na zamestnanca s ťažkým postihnutím
	38 745	medzisúčet
	49 680	zľava na poplatníka a manželku
	0	medzisúčet (preplatok byť nemôže, iba daňový bonus – zľava na dieťa)
	-9 790	zľava na dieťa (daňový bonus)
Zápočet dane	9 000	daň uznaná k zápočtu (v tomto prípade tento zápočet už daň neznižuje)
	-9 790	Daň je záporné číslo (daňový bonus), toto bude vrátené

Tabuľka č.7c: Výpočet zľavy za rodinu

Zľavy na dani	Kč	Poznámka
§35 ba - poplatník	24 840	zľava na poplatníka
§35 ba - manželka	24 840	zľava na manželku
§35c - zvýhodnenie na dieťa	9 790	11/12 x 10 680 (ročná zľava), syn 1.11.2008 dovŕšil 18 rokov

⁹⁹ §26 odst. 7 písm. a ZDP

Tabuľka č.7d: Výpočet zápočtu dane zo zahraničia

Zápočet	Kč
Príjmy zo zdrojov v zahraničí	150 000 Kč
Výdaje zo zdrojov v zahraničí	70 000 Kč
Daň za platená v zahraničí	9 000 Kč
Koeficient zápočtu	12,2%
Daň uznaná k zápočtu	9 000 Kč

Koeficient zápočtu spočítame ako podiel daňového základu zo zahraničia a celkového daňového základu. $80\,000\text{ Kč} / 650\,388\text{ Kč} = 12,3\%$. Toto percento je vyššie ako podiel zálohy na daň platenej v zahraničí a základu dane zo zahraničia, preto môžem zahrnúť celú čiastku 9 000 Kč ako odpočet z dane.

Výsledok:

P. Kopejtko musí podať priznanie k dani z príjmov fyzických osôb. Výsledná daň je záporné číslo, ale keďže sa jedná o uplatnený daňový bonus na syna, **bude mu vrátená čiastka 9790 Kč.**

Pre porovnanie si ukážeme, ako by vyzeral tento príklad pred daňovou reformou, a teda všetko posunieme o rok dozadu (rok 2008 bude rok 2007, atď..).

Tabuľka č.8a: Stanovenie základu dane

Bod	Zdroj	Príjem	Výdaj	Daňový základ	Poznámka
1.					Zľava na dani
2.	§7	150 000	70 000	80 000	Zaplatená záloha na dani v zahraničí 9 000 Kč
3.	§9	3 000	900	2 100	30% paušálne výdaje, ktoré umožňuje §9, sú výhodnejšie než 700 Kč reálnych výdajov
4.	§6	83 120	30 000	37 120	v znení ZDP účinnom do 31.12.2007 bola daňovým základom v tomto prípade hrubá mzda znížená o zálohy na daň a o sociálne a zdravotné poistenie zrážané zamestnancovi v zahraničí
	-	16 000			
5.	§10	50 000	60 000	0	podľa §10 odst. 4 ZDP nie je strata z predaja CP daňovo uznateľná
					predaj CP z kupónovej privatizácie a navyše predaj CP dňa 16.7. sú oslobodenými príjmami podľa §4 odst. 1 písm. w)
6.	§7		228 000	-228 000	
7.	§7	93 500		93 500	Čiastka zvyšujúca daňový základ ako nepenážný príjem podľa §23 odst. 6 ZDP - výpočet nižšie
8. + 9.	§7	906 500	314 724	591 776	Príjem sa zníži ešte o úroky, ktoré sú príjmom podľa §8
	§8	800		800	Úroky z bankového účtu
Suma	§6 - §10	1 270 920	703 624	577 296	Celkový príjem po odpočtu celkových výdajov je číslo nižšie o 10 000 Kč, čo je spôsobené bodom 5

Základ dane je **577 296 Kč**, avšak ten ešte bude znížený o zľavy, dary atď.

Tabuľka č.8b: Výpočet dane

DZD	Kč	Poznámka
§6 - §10	577 296	Základ dane pred odčítaním straty
	30 000	Uplatňovaná výška straty z minulých rokov
	547 296	Základ dane po odčítaní straty
§15 – dary	54 730	uplatnené dary (max. 10% ZD)
ZD - §15	492 566	základ dane znížený o dary
	492 500	základ dane znížený o dary zaokrúhlený na sto koruny dolu
	112 828	daň (podľa §16 - progresia)
Zľavy	45 000	zľava na zamestnanca s ťažkým postihnutím
	67 828	medzisúčet
	11 400	zľava na poplatníka, manželku
	56 428	medzisúčet
	5 500	zľava na dieťa
Zápočet dane	9 000	daň uznaná k zápočtu
	41 928	Daňová povinnosť

Výpočet dane:

Daň, ktorú zaplatí, je 61 212 Kč + 62 176 Kč (32% z rozdielu príjmov 525 500 Kč – 331 200 Kč) = **123 388 Kč**.

Tabuľka č. 8c: Výpočet zľavy za rodinu

Zľavy na dani	Kč	Poznámka
§35 ba - poplatník	7 200	zľava na poplatníka
§35 ba - manželka	4 200	zľava na manželku
§35c - zvýhodnenie na dieťa	5500	11/12 x 6000 (ročná zľava), syn 1.11.2007 dovŕšil 18 rokov

Výpočet zápočtu dane zo zahraničia zostáva rovnaký ako v prípade pre rok 2008. Rozdielny je iba koeficient zápočtu, ktorý je 13,9%, ale keďže je nižší ako podiel dane a daňového základu zo zahraničia, môžeme zahrnúť celú čiastku 9 000 Kč ako odpočet z dane.

Výsledok:

P. Kopejtko **musí** podať priznanie k dani z príjmov fyzických osôb. Výsledkom je daňová povinnosť vo výške **41 928 Kč**, ktorú p. Kopejtko zaplatí po podaní daňového

priznania. Navyiac mu vzniká povinnosť odvádzať polročné zálohy na daň do budúceho zdaňovacieho obdobia.

Na uvedenom príklade je možné vidieť pozitívny dopad daňovej reformy u konkrétneho subjektu. Ak porovnáme túto daň s daňou vypočítanou v roku 2008, by zaplatil pán Kopejko v roku 2008 o 51 718 Kč menej ako v roku 2007. Táto skutočnosť je ovplyvnená subjektívnym pomerom jednotlivých čiastkových základov dane k celkovému základu dane, ako i nárokom na zľavy a odpočty a ich zmeny medzi rokmi 2007 a 2008.

3.2. Zmeny v sociálnom a zdravotnom poistení

3.2.1. Maximálny vymeriavací základ

Od roku 2008 nastalo „zastropovanie“ povinného odvodu sociálneho a zdravotného poistenia fyzických osôb. Maximálnym vymeriavacím základom zamestnanca sa rozumie čiastka vo výške štyridsaťosem násobku priemernej mzdy. Tento základ je tvorený súčtom vymeriavacích čiastkových základov dane z príjmov fyzickej osoby podľa §6 a §7 zákona o daniach z príjmov za daný kalendárny rok.

Ak presiahne v kalendárnom roku súčet týchto základov maximálny vymeriavací základ, neplatí zamestnanec (prípadne ani zamestnávateľ) v tomto kalendárnom roku poistné z čiastky, ktoré prevyšuje tento vymeriavací základ. Do roku 2008 nebol pre zamestnancov maximálny základ stanovený.

Tabuľka č.6: Maximálny vymeriavací základ pre platenie sadzieb poistného na všeobecné zdravotné poistenie a sociálne zabezpečenie

	2007	2008	2009
Priemerná mzda	21 692 Kč	21 560 Kč	23 555 Kč
Maximálny vymeriavací základ	486 000 Kč (iba pre OSVČ)	1 034 880 Kč	1 130 640 Kč

Zdroj: Čouková, Cechl^{100, 101}

Dopady maximálneho vymeriavacieho základu je možné demonštrovať na nasledujúcom príklade.

Príklad č. 6 – rok 2007

Poplatník má mesačný príjem 100 000 Kč (pre výsledný efekt je jedno, či je to zamestnanec alebo OSVČ).

¹⁰⁰ Čouková – Pokorná, P., Daňové a účetní problémy v roce 2008, 1. Vox a.s. – Nakladatelství, 2008, str. 175

¹⁰¹ Cechl P., Jirsová M., *Příští rok si z daní odečtete i dary věnované mimo Česko*, www.csob.cz, 11.2.2009

Príklad č. 6a: Ukážka maximálneho vymeriavacieho základu poistníka v roku 2008

Položka (v Kč)	Mesiac január až október	mesiac november		mesiac december
		do stropu	nad stropom	
Hrubá mzda	100 000	34 880	65 120	100 000
Základ pre výpočet poistného	100 000	34 880	0	0
Sociálne poistenie	8 000	2 791	0	0
Zdravotné poistenie	4 500	1 570	0	0
Superhrubá mzda	135 000	47 100	65 200	100 000
Záloha na daň	20 250	7 065	9 780	15 000
Zľava na poplatníka	2 070	2 070		2 070
Čistá mzda	69 320	25 524	55 340	87 070

Zdroj: www.finexpert.cz¹⁰²

Ako je možné vidieť v tabuľke príkladu č. 6a, daný poistník v mesiacoch január až október platí poistné v plnej výške. Zlomový mesiac je november, kde za časť príjmu už neplatí plné poistné a celkovo dostane oproti predchádzajúcim mesiacom čistú mzdu 80 864 Kč a v poslednom mesiaci je výška čistej mzdy 87 864 Kč (bez platby poistného).¹⁰³

Nasledujúci príklad využijeme pre výpočet mzdy v roku 2009:

Príklad č. 6b: Ukážka maximálneho vymeriavacieho základu poistníka v roku 2009

Položka (v Kč)	Mesiac január až november	mesiac december	
		do stropu	nad stropom
Hrubá mzda	100 000	30 640	69 360
Základ pre výpočet poistného	100 000	30 640	0
Sociálne poistenie	6 500	1 992	0
Zdravotné poistenie	4 500	1 379	0
Superhrubá mzda	134 000	41 058	69 360
Záloha na daň	20 100	6 159	10 404
Zľava na poplatníka	2 070	2 070	
Čistá mzda	70 970	23 180	58 956

Zdroj: vlastný výpočet

¹⁰² Andrlík B., *Strop pro odvod pojistného na sociální a zdrav. pojištění*, www.finexpert.cz 14. 8. 2008

¹⁰³ Je potrebné pripomenúť, že daný výpočet platí v prípade, že poplatník nemá napr. nižšie príjmy, ktoré by v súčte vyšli nad maximálny vymeriavací základ, ovšem tieto by poberal od viacerých zamestnávateľov súčasne. V takom prípade by mu mohli zúčtovať „nulový“ výšku poistného v mzde až v momente, kedy by dosiahol strop v každom jednotlivom zamestnaní.

V takomto prípade má možnosť požiadať dodatočne o vrátenie vzniknutého preplatku na sociálnom poistení, nie už však na zdravotnom poistení.

V roku 2009 je maximálny vymeriavací základ vyšší než v roku 2008. V príklade 6b je vidieť, že zlomový mesiac, kedy sa prekročí hranica maxima, je december na rozdiel od roku 2008, kde to maximum je dosiahnuté už v novembri. Ďalším rozdielom je aj vyššia mzda v prvých jedenástich mesiacoch, pretože sa znížilo sociálne poistenie ako pri platbe zamestnancom (z 8% na 6,5) tak aj pri platbe zamestnávateľom (zníženie z 26% na 25%).

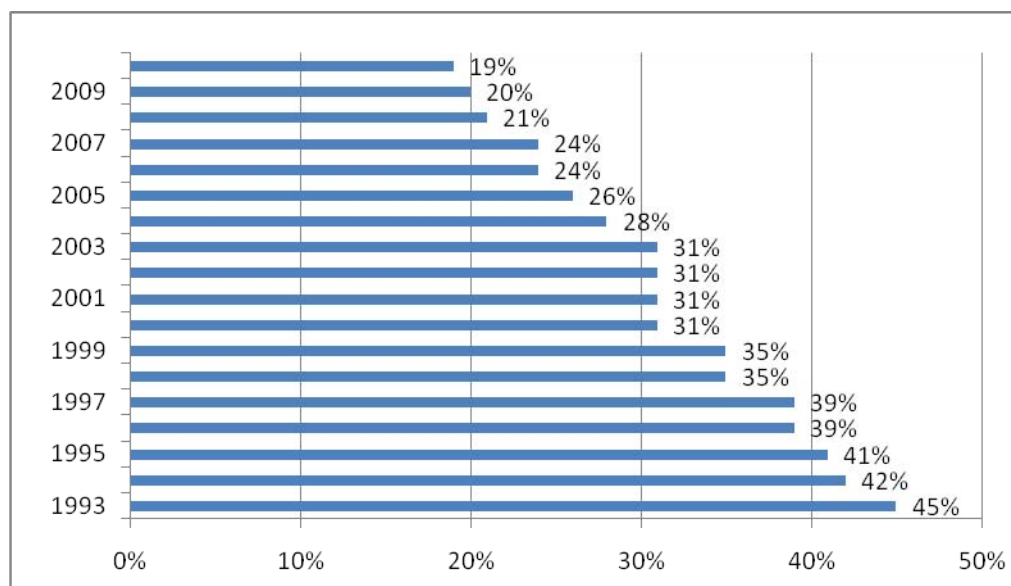
3.3 Prehľad zmien – DPPO

3.3.1 Zmena sadzby dane

Ako môžeme vidieť v Grafe č.1, sadzba dane sa za posledných 16 rokov sa sadzba znížila skoro o 35 %. Daňová reforma 2008 znížila danú sadzbu z vtedy aktuálnych 24% na 21% v roku 2008, 20% v roku 2009 a 19% do roku 2010.

V súvislosti s postupným znižovaním sadzby dane zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizácii verejných rozpočtov zmenou §21 odst. 6 zákona o daniach z príjmu viaže uplatnenie sadzby dane na začiatok zdaňovacieho obdobia. Oproti tomu znenie účinné v roku 2007 vychádza zo sadzby dane platnej k poslednému dňu zdaňovacieho obdobia. Táto zmena je znevýhodnením pre daňových poplatníkov, ktorí uplatňujú hospodársky rok oproti režimu platnému do 31.12.2007. Z tohto dôvodu už nebude možné dosiahnuť pozitívny daňový efekt zmenou zdaňovacieho obdobia z kalendárneho na hospodársky rok.

Graf č.1: Sadzba dane z príjmu právnických osôb v rokoch 1993-2010

Zdroj: Daňový systém 2008 v ČR¹⁰⁴

¹⁰⁴ Vančurová A., Láchová L., Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva, 9. vyd. 2008, Vox, a.s., str. 168

3.3.2 Obmedzenie daňovej uznateľnosti úrokov z úverov a pôžičiek

Daňová reforma 2008 výrazne sprísnila pravidlá pre daňovú uznateľnosť úrokov z úverov a pôžičiek vrátane nákladov na zaistenie, spracovanie úverov a poplatkov na záruky, ktoré sa po novom budú uplatňovať aj v prípade poskytnutia pôžičky či úveru od nespojených osôb. Na druhú stranu je však potrebné dodať, že následné novely tieto prísne podmienky zmiernili, a to dokonca retrospektívne s účinnosťou od 1.1.2008.

3.3.2.1. Obmedzenie výšky úrokových nákladov

Do 31.12.2007 daňové zákony obmedzovali uznateľnosť úrokov iba v prípade, ak si subjekt požičiaval od spojených osôb (buď priamo od fyzickej osoby majiteľa, od materskej spoločnosti, či sesterskej finančnej spoločnosti).¹⁰⁵ Ak si dlžník požičiaval od bánk či iných nezávislých veriteľov, pravidlá pre uznanie úrokových nákladov neexistovali. Tieto náklady boli uznané všetky a znižovali základ dane. Od 1.1.2008 vznikol maximálny uznaný úrok pre všetky úvery a pôžičky bez rozdielu od všetkých osôb a teda aj od bánk. Novelou však bolo i toto pravidlo zmiernené naspäť na úroveň roku 2007.

3.3.2.2. Sprísnenie tzv. kapitálovej primeranosti

Pri úveroch a pôžičkách bude nutné mať k dispozícii dostatočný kapitál a sprísňuje tzv. pravidlo kapitálovej primeranosti. Tá umožnila uplatniť úroky ako daňovo uznateľný výdaj iba z istiny úverov, ktorá neprevyšuje určitý násobok vlastného kapitálu.

Napríklad ak by si česká spoločnosť chcela požičať od spojenej osoby 20 miliónov Kč a jej vlastný kapitál činí 10 miliónov Kč, všetky platené úroky ešte daňovo uznateľné. Ak však zadlženie bude vyššie než dvojnásobok vlastného kapitálu, do

¹⁰⁵ § 23 odst. 7 a § 25 odst.1 písmeno w zákona o daniach z príjmov,

Za spojené osoby sa pre účely pravidla nízkej kapitalizácie novo považujú aj veritelia tých zmlúv o pôžičkách a úveroch, kde podmienkou pre ich uzavretie je poskytnutie priamo súvisiaceho úveru, pôžičky, alebo vklad tomuto veriteľovi spojenou osobou vo vzťahy k dlžníkovi. Do sumy úverov a pôžičiek sa nezahrňujú úvery a pôžičky alebo ich časť, z ktorých úroky sú súčasťou vstupnej ceny majetku a bezúročné úvery a pôžičky.

daňových nákladov už nemožno uplatniť nič z úrokov z istiny, ktorá prevyšuje 20 mil. Kč.

Nové pravidlá je nutné uplatniť na zmluvy platné až od 1.1.2008 a taktiež na zmluvy kde sa buď menila istina alebo vznikol dodatok k zmluve platný po 1.1.2008. Pre zmluvy podpísané pred týmto termínom platia ešte „staré“ pravidlá. Od roku 2010 sa však nové podmienky kapitálovej primeranosti budú uplatňovať na všetky zmluvy bez rozdielu, t.j. i na zmluvy podpísané pred 1.1.2008.

Následná novela však zrušila i možnosť danú „daňovou reformou 2008“, a síce automatickú uzateľnosť úrokov v prípade, ak veriteľ nie je spojená osoba s dlžníkom a ak sa uplatňované úrokové náklady neprevýšia za zdaňovacie obdobie 1 milión korún.

Reforma je negatívna v súvislosti s úvermi od nezávislých osôb, pretože doteraz žiadna horná hranica daňovej uzateľnosti daná nebola. Pre pôžičky od spojených osôb je táto reforma pozitívna, pretože do 31.12.2007 platil maximálne uzateľný úrok vo výške 140% diskontnej sadzby stanovená ČNB.

Pravidlá, podľa ktorých od 1.1.2008 majú riadiť úvery od spojených osôb, sú teda prísnejšie než v znení zákona do 31.12.2007, ako ukazuje tabuľka č. 7:

Tabuľka č.9: Uzateľnosť úrokových nákladov – spojené osoby

Daňové obmedzenie uzateľnosti úrokových nákladov	Pomer celkového dlhu a vlastného kapitálu (maximálne)	Obvyklá výška úrokov
Uzavreté zmluvy do 31.12.2007	4:1	140 % diskontní sadzby stanovené ČNB
Uzavreté zmluvy po 1.1.2008	2:1	Stanovená trhom
Od 1.1.2010	Pre všetky zmluvy 2:1	Stanovená trhom

Zdroj: www.mesec.cz¹⁰⁶

Naviac platí taktiež pre obe skupiny (nezávislé a spojené osoby), že úrokové náklady z podriadených pôžičiek a dlhov, budú úplne daňovo neuzateľné. Platí to pre zmluvy podpísané po 1.1.2008 a od roku 2010 sa toto pravidlo uplatní pre všetky zmluvy.

¹⁰⁶ Stehno P., *Daňová reforma a úvery: Zmena uzateľnosti úrokových nákladů*, www.mesec.cz, 24.4.2009

3.3.3 Oslobodenie od dane v prípade príjmu z dividend zo zahraničia¹⁰⁷

Ďalším bodom daňovej reformy, ktorá sa týka právnických osôb je oslobodenie príjmov z prevodu podielov vlastnených materskou spoločnosťou na dcérsku spoločnosť. Tento zákon si sám stanovuje definíciu materskej spoločnosti¹⁰⁸ a dcérskej spoločnosti¹⁰⁹, ktorá sa odlišuje od definície ovládajúcej a riadiacej osoby stanovenej v obchodnom zákonníku.

Oslobodenie je možné uplatniť v prípade, keď predmetné príjmy plynú spoločnosti sídliacej na území ČR (rezidentom ČR) alebo v stálej prevádzke (ktorá je na území ČR) spoločnosti, ktorá je daňovým rezidentom iného členského štátu EÚ. Dcérske spoločnosti môžu byť rezidentmi ČR alebo iného členského štátu EÚ, Švajčiarskej konfederácie alebo iného štátu, s ktorým ma ČR uzavretú zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia.

Toto oslobodenie sa uplatní v prípade, že spoločnosť spĺňa nasledujúce tri podmienky.

Daná spoločnosť:

- má právnu formu, ktorú je možné porovnať s právnou charakteristikou ako akciová spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, či družstvo podľa zvláštneho právneho predpisu (obchodného zákonníku).
- je v podobnom vzťahu k poplatníkovi, ktorému plynú príjmy z dividend a iných podielov na zisku alebo z prevodu podielu v spoločnosti, ako dcérska spoločnosť k materskej spoločnosti za daných podmienok.
- podlieha dani podobnej dani z príjmu právnických osôb, pri ktorej nie je sadzba dane nižšia nie je ako 12%, a to aspoň v zdaňovacom období, v ňom daný poplatník¹¹⁰ účtuje o príjme z dividend či iných podieloch na zisku alebo z prevodu podielu v spoločnosti, ako o pohľadávke v súlade so zvláštnym

¹⁰⁷ Čouková – Pokorná, P., Daňové a účetní problémy v roce 2008, 1. Vox a.s. – Nakladatelství, 2008, str. 30

¹⁰⁸ Materskou spoločnosťou sa podľa zákona o dani z príjmu §19, odst. 3 rozumie obchodná spoločnosť alebo družstvo, ak je poplatníkom uvedeným v § 17 odst. 3 a má formu akciovej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzením, alebo družstva alebo spoločnosť, ktorá je daňovým rezidentom iného členského štátu EÚ, a ktorá má najmenej 10%ný podiel na základnom kapitále inej spoločnosti nepretržite po dobu 12 mesiacov.

¹⁰⁹ Dcérskou spoločnosťou sa podľa zákona o dani z príjmu §19, odst. 3 rozumie obchodná spoločnosť alebo družstvo, ak je poplatníkom uvedeným v § 17 odst. 3 a má formu akciovej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzením, alebo družstva alebo spoločnosť, ktorá je daňovým rezidentom iného členského štátu EÚ, na ktorej základom kapitále má materská spoločnosť najmenej 10%ný podiel na základnom kapitále inej spoločnosti nepretržite po dobu 12 mesiacov.

¹¹⁰ Uvedený podľa §17 odst. 3

právnym predpisom¹¹¹, a v zdaňovacom období, ktoré predchádzalo tomuto zdaňovaciemu obdobiu. Ak došlo pri danej spoločnosti k zániku bez prevedenia likvidácie, potom sa splnenie tejto podmienky posudzuje u právneho predchodcu danej spoločnosti. Za spoločnosť podliehajúcu takejto dani sa nepovažuje taká spoločnosť, ktorá je oslobodená od dane, alebo si môže zvoliť oslobodenie, či obdobnú úľavu.

- Je daňovým rezidentom tretieho štátu, s ktorým má ČR uzavretú účinnú zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia.

Novela úpravou v §19 odst. 9 priniesla možnosť oslobodiť príjem prakticky od každej dcérskej spoločnosti za splnenia vyššie uvedených podmienok, čím sa priblížila zámeru európskych zákonodarcov nezdaňovať pohyb podielov a dividend minimálne v rámci Európskej únie.

Myslím si, že táto úprava predstavuje krok správnym smerom z pohľadu stimulácie zahraničného investovania a pohybu kapitálu v rámci Európy a jej vyššej ekonomickej integrácie do svetovej ekonomiky.

¹¹¹ Zákon č. 563/1991 Sb., o účtovníctve

3.3.4.Súhrnný príklad právnickej osoby¹¹²

Spoločnosť Solníky, s.r.o. eviduje k 31.12 predbežný výsledok hospodárenia 3 000 000 Kč (výnosy 38 000 000 Kč, náklady 35 000 000 Kč).

Základný kapitál je 2 100 000 Kč, hodnota vlastného kapitálu potom 5 000 000 Kč. V priznaní k dani bola za obdobie 1.1. – 31.12.2006 vykázaná daňová strata 850 000 Kč.

V zdaňovacom období roku 2008 nastali tieto skutočnosti:

1. Spoločnosť nakúpila 5 notebookov za 55 600 Kč/kus. Spoločnosť všeobecne odpisuje v súlade s §32 ZDP. Účtovne sa odpísalo 9200 Kč. Tovar bol dodaný dňa 29.11.2008, splatnosť faktúry je 45 dní od splnenia dodávky s tým, že vlastnícke práva na majetok prechádzajú na odberateľa zaplatením faktúry.
2. Spoločnosť podala dňa 1.12.2007 v súvislosti s podpisom zmluvy na predaj nehnuteľnosti návrh na vklad do Katastru nehnuteľností. Dňa 20.1.2008 bolo na základe doručenia rozhodnutia o zápise nehnuteľnosti do katastru zaúčtované:
 - 3 500 000 Kč - výnos z predaja nehnuteľnosti
 - 2 400 000 Kč - zostatková hodnota predanej nehnuteľnosti
 - 2 000 000 Kč – daňová zostatková hodnota predanej nehnuteľnosti
3. Spoločnosť v decembri 2006 účtovne odpísala pohľadávku splatnú 30.11.2003 v hodnote 97 867. Pohľadávka bola naďalej evidovaná podsúvahe. Na dlžníka bol začiatkom 2007 vypísaný konkurz a spoločnosť pohľadávku včas do konkurzu prihlásila. Z konkurzného konania bol výťažok za túto pohľadávku 12 650 Kč dňa 29.7.2008.
4. Spoločnosť v roku 2008 nadobudla osobný automobil so vstupnou cenou 63 000 Kč. Automobil je odpisovaný v súlade §32 ZDP. Daňové odpisy boli rozdelené do jednotlivých rokov: pre rok 2007 vo výške 157 500 Kč, pre rok 2008 vo výške 189 000 Kč, účtovný odpis za rok 2008 je zaúčtovaný vo výške 150 000 Kč.
5. Spoločnosť v roku 2008 predala pozemok (návrh na vklad do KN bol podaný dňa 1.2.2008). Hodnota pozemku u nadobúdateľa činila 530 000 Kč,

¹¹² Kolektív autorov, *Komora daňových poradcov, Sborník príkladů 2008*, príklad č.16, vybrané body pre potreby diplomovej práce

u vkladateľa bola táto hodnota 300 000 Kč. Pozemok bol predaný za 420 000 Kč.

6. Spoločnosť k 31.12.2008 eviduje záväzok z titulu nesplatennej pôžičky (pôvodná splatnosť 10.12.2001) vo výške 500 000 Kč.
7. Spoločnosť od 10.2.2008 čerpá bankový úver (spojená osoba). Priemerný zostatok úveru za rok 2008 je 18 300 000 Kč, Úroky činia 745 000 Kč a poplatok za spracovanie úverov vo výške 80 000 Kč. Podmienky daňovej uznateľnosti (definované v §25 odst. 1 body w nie sú v uvedenom prípade splnené). Spoločnosť neevidujú už žiadne iné úvery ani pôžičky.

Riešenie:

Tabuľka č.10a: Stanovenie základu dane

Bod	Riadok daňového priznania	Kč	Poznámka
1.	50	9 200	daňový odpis nemôžeme uplatniť, pretože ešte do 31.12. nie sme vlastníkami
2a.	140	3 500 000	čiastku je nutné zohľadniť v dodatočnom priznaní za rok 2007 k dátumu podania návrhu do KN v roku 2008 potom vylúčiť (podľa §23 odst. 4 písm. d)
2b.	30	2 400 000	čiastku je možné zohľadniť v dodatočnom priznaní za rok 2007 k dátumu podania návrhu do KN, v roku 2008 potom vylúčiť (podľa §23 odst. 3 písm. a) bod 4)
3.	140	12 650	Podľa §23 odst. 4 písm. e) - pohľadávka bola v minulosti odpísaná nedaňovo
4.	150	39 000	V roku 2008 zrušená skupina 1a, presun do 2. skupiny. (189 000 Kč- 150 000 Kč)
5.	40	230 000	Podľa §24 odst. 2 písm. t)
6.			Nie je nutné upravovať základ dane podľa §23 odst. 3 písm. a) bodu 12; nie sú splnené podmienky na zvýšenie základu dane (záväzok z titulu pôžičky)
7.	40	374 180	Úrok z istiny prevyšujúcej dvojnásobok vlastného kapitálu je daňovo neuznateľný podľa §25 ods.t 1 písm. w), t.j. $825\,000 \times (18\,300\,000 - 10\,000\,000) / 18\,300\,000$

Zdroj: Sborník příkladů 2008¹¹³

¹¹³ Komora daňových poradcov, *Sborník příkladů 2008*, únor 2008, příklad č.16, tabuľka 18a – 19b majú rovnaký zdroj

Výpočet bodu 7:

Pretože od v prípade spojených osôb daňové obmedzenie uznateľnosti úrokových nákladov, potrebuje vypočítať koľko je možné uznať do daňovo účinných nákladov. Najprv vypočítame pomer vlastného kapitálu krát dva (viď tabuľka č.9) a celkového dlhu – $2 \times 5\,000\,000 \text{ Kč} / 18\,300\,000 \text{ Kč} = 54,64\%$. Toto percento teraz prenásobíme celkovými úrokovými nákladmi ($745\,000 \text{ Kč} + 80\,000 \text{ Kč}$) $\times 54,64\% = 450\,820 \text{ Kč}$, táto hodnota je daňovo uznateľná, a teda rozdiel $825\,000 \text{ Kč} - 450\,820 \text{ Kč} = 374\,180 \text{ Kč}$ predstavuje hodnotu, ktorú musíme vylúčiť do daňovo neuznateľných nákladov.

Tabuľka č.10b: Výpočet dane

	Náklady celkom	35 000 000
	Výnosy	38 000 000
Riadok daň. priznania	Poznámka	Kč
r. 10	Hospodársky výsledok pred zdanením	3 000 000
r. 30	Čiastky, o ktoré sa zvyšuje VH (§23/3/a bod 3 až 12	2 400 000
r. 40	Daňovo neuznateľné náklady	604 180
r. 50	Rozdiel v odpisoch	9 200 * ¹¹⁴
r. 70	Medzisúčet	3 013 380
r. 140	Príjmy nezahrňované do ZD (§23 odst. 4 okrem a,b)	- 3 512 650
r. 150	Rozdiel v odpisoch (daňové sú vyššie)	- 39 000
r. 170	Medzisúčet	- 3 551 650
r. 200 (10 + 70 - 170)	Základ dane	2 461 730
r. 220	Medzisúčet	2 461 730
r. 230	daňová strata z min. rokov	850 000
r. 250	základ dane - medzisúčet	1 611 730
r. 270	základ dane - zaokrúhlený	1 611 000
r. 280	sadba dane	21 %
r. 290	daň	338 310
r. 360	daňová povinnosť	338 310

*¹¹⁴ V daňovom priznaní sa riadky 50 a 150 navzájom sčítajú prípadne odčítajú a uvádza sa len rozdiel, v príklade sú pre názornosť uvedené oba.

Daňová povinnosť firmy spoločnosti Solníky s.r.o. činí **338 310** Kč. Spoločnosť musí podať daňové priznanie a túto daň zaplatiť.¹¹⁵ Naviac jej vzniká povinnosť platiť kvartálne zálohy na daň z príjmu v nadchádzajúcom období.

Pre porovnanie si ukážeme, ako by vyzeral tento príklad pred daňovou reformou, a teda všetko posunieme o rok dozadu (rok 2008 bude rok 2007, atď..).

Tabuľka č.11a: Stanovenie základu dane

Bod	Riadok daňového priznania	Kč	Poznámka
1.	50	9 200	daňový odpis nemôžeme uplatniť, pretože ešte do 31.12. nie sme vlastníkmí
2a.	140	3 500 000	čiastku je nutné zohľadniť v dodatočnom priznaní za rok 2007 k dátumu podania návrhu do KN v roku 2008 potom vylúčiť (podľa §23/4/d)
2b.	30	2 400 000	čiastku je možné zohľadniť v dodatočnom priznaní za rok 2007 k dátumu podania návrhu do Kna v roku 2008 potom vylúčiť (podľa §23/3a bod 4)
3.	140	12 650	Podľa §23 odst. 4 písm. e) - pohľadávka bola v minulosti odpísaná nedaňovo.
4.	150	39 000	V roku 2008 zrušená skupina 1a, presun do 2. skupiny. (189 000 Kč- 150 000 Kč)
5.	40	230 000	Podľa §24 odst. 2 písm. t)
6.			V roku 2007 neexistovali pravidlá pre nutnosť tzv. „dodanie“ záväzky po splatnosti viac než 36 mesiacov.
7.	40	446 324	Úrok z istiny prevyšujúcej štvornásobok vlastného kapitálu je daňovo neuznatelný podľa §25 odst. 1 písm. w) v znení do 31.12.2007, t.j. 825 000 x (18 300 000 - 20 000 000) / 18 300 000

Výpočet bodu 7:

Pretože od v prípade spojených osôb daňové obmedzenie uznateľnosti úrokových nákladov, potrebuje vypočítať koľko je možné uznať do daňových nákladov. Najprv vypočítame pomer vlastného kapitálu krát štyri (vid' tabuľka č.9) a celkového dlhu:

¹¹⁵ Za predpokladu, že nemala žiadne uhradené zálohy z minulých období.

4 x 5 000 000 Kč/ 18 300 000 Kč= 109,3%. Znamená to, že všetky úrokové náklady sú daňovo uznateľné, pretože spoločnosť spĺňa test kapitálovej primeranosti, t.j. štvornásobok jej vlastného kapitálu je vyšší než istina úverov od spojených osôb.

Tabuľka č.11b: Výpočet dane

	Náklady celkom	35 000 000
	Výnosy	38 000 000
Riadok daň. priznania	Poznámka	Kč
10	Hospodársky výsledok pred zdanením	3 000 000
30	Čiastky, o ktoré sa zvyšuje Hospodársky výsledok (§ 23/3/a bod 3 až 12)	2 400 000
40	Daňovo neuznateľné náklady	230 000
50	Rozdiel v odpisoch	9 200 * ¹¹⁶
70	Medzisúččet	2 639 200
140	Príjmy nezahrňované do ZD (§23 odst. 4 okrem a,b)	- 3 512 650
150	Rozdiel v odpisoch (daňové sú vyššie)	- 39 000
170	Medzisúččet	- 3 551 650
200 (10 + 70 - 170)	Základ dane	2 087 550
220	Medzisúččet	2 087 550
230	daňová strata z min. rokov	850 000
250	základ dane - medzisúččet	1 237 550
270	základ dane - zaokrúhlený	1 237 000
280	sadba dane	24 %
290	Daň	296 880
360	daňová povinnosť	296 880

Daňová povinnosť firmy spoločnosti Solníky s.r.o. činí 296 880 Kč. Spoločnosť musí podať daňové priznanie a túto daň zaplatiť.¹¹⁷ Navyiac jej vzniká povinnosť platiť kvartálne zálohy na daň z príjmu v nadchádzajúcom období

Ak porovnáme výsledky výpočtov podľa legislatív platných v rokoch 2007 a 2007, vyšla by daňová povinnosť spoločnosti Solníky, s.r.o. v roku 2008 vyššia

*¹¹⁶ V daňovom priznaní sa riadky 50 a 150 navzájom sčítajú prípadne odčítajú a uvádza sa len rozdiel, v príklade sú pre názornosť uvedené oba.

¹¹⁷ Za predpokladu, že nemala žiadne uhradené zálohy z minulých období.

o 41 430 Kč, a to i napriek nižšej sadzbe dane z príjmov. V tomto prípade je to spôsobené hlavne daňovou uznateľnosťou, resp. neuznateľnosťou úrokových nákladov z úveru od spojenej osoby.

3.4. Prehľad spoločných zmien pre FO a PO

3.4.1. Daňové odpisovanie osobných automobilov¹¹⁸

Novelizáciou zákona o daniach z príjmu vstúpilo do platnosti niekoľko zmien, ktoré sa týkajú daňových odpisov automobilov, konkrétne zrušenie odpisovej skupiny 1a a zrušenie limitu vstupnej ceny.

3.4.1.1. Zrušenie odpisovej skupiny 1a

Zrušenie tejto odpisovej skupiny znamená, že osobné automobily kategórie M1 sa presunú do odpisovej skupiny 2, kde sa nachádza hmotný majetok odpisovaný 5 rokov, čo znamená, že pre tieto osobné automobily sa zmenila doba odpisovania zo štyroch na päť rokov.

Avšak táto zmena platí až od 1.1.2008, takže ak je nejaké vozidlo zaradené do skupiny 1a, do 31.12.2007 sa bude odpisovať v skupine 1a 4 roky a začiatkom roku sa preradí do skupiny 2 a bude sa odpisovať 5 rokov.

Predĺženie doby odpisovania týchto skupín automobilov sa však týka iba daňových odpisov, účtovné odpisy sa ďalej budú riadiť odpisovým plánom, ktorý je stanovený v súlade s platným zákonom¹¹⁹ a rozhodnutím účtovnej jednotky.

3.4.1.2. Zrušenie limitu vstupnej ceny automobilu

Ďalšou významnou zmenou je zrušenie limitu 1 500 000 Kč ako vstupnej ceny osobného automobilu z hľadiska uplatnenia daňových odpisov,¹²⁰ a teda vstupná cena osobných automobilov už nie je limitovaná žiadnou hornou hranicou. Avšak osobný automobil, ktorý bol zaevidovaný do podnikania pred 1.1.2008, platí pôvodné ustanovenie, až do okamihu vyradenia.

Na nasledujúcom príklade č. 7 je možné vidieť, ako sa prejavia hore popísané zmeny v číslach:¹²¹

¹¹⁸ Andrlík B., *Koupě automobilu k podnikání po reformě*, www.finexpert.cz, 25.4.2009

¹¹⁹ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví v znení neskorších právnych predpisov.

¹²⁰ Bol zrušený na všetkých miestach ZDP, napr. v §29 odst. 10

¹²¹ V celom príklade je abstrahované od problematiky DPH, ktorá sa výrazne zmenila od 1.4.2009.

Příklad č.7a: Firma XYZ, s.r.o. kúpila v roku 2006 osobný automobil kategórie M1 v hodnote 500 000 Kč, a ihneď zahájila daňové odpisovanie tohto automobilu. Ako je vidieť v nasledujúcej tabuľke, po zmene legislatívy je vidieť aj zmenu pri odpisovaní.

Tabuľka č.12: Rovnomerné odpisovanie osobného automobilu

Zdaňovacie obdobie	Výpočet daňového odpisu	Daňový odpis
kalendárny rok 2006	$500\,000 \times 14,2/100$	71 000 Kč
kalendárny rok 2007	$500\,000 \times 28,6/100$	143 000 Kč
kalendárny rok 2008	$500\,000 \times 22,25/100$	111 250 Kč
kalendárny rok 2009	$500\,000 \times 22,25/100$	111 250 Kč
kalendárny rok 2010	ostatok	63 500 Kč

Zdroj: [www. finexpert.cz](http://www.finexpert.cz)¹²²

Dopad zmeny odpisovej sadzby v zdaňovacom období 2008 môžeme konkrétne vidieť pri druhom a treťom roku odpisovania (pokles z 28,6 na 22,25). Doba odpisovania sa predĺžila v dôsledku preradenia do 2. skupiny odpisov. V nasledujúcej tabuľke uvidíme rozdiel v prípade použitia metódy zrýchleného odpisovania.

Tabuľka č.13: Zrýchlené odpisovanie osobného automobilu

Zdaňovacie obdobie	Výpočet daňového odpisu	Daňový odpis
kalendárny rok 2006	$500\,000 / 4$	71 000 Kč
kalendárny rok 2007	$2 \times (500\,000 - 125\,000) / 5 - 1$	143 000 Kč
kalendárny rok 2008	$2 \times (500\,000 - 125\,000 - 187\,500) / 6 - 2$	111 250 Kč
kalendárny rok 2009	$2 \times (500\,000 - 125\,000 - 187\,500 - 93\,750) / 6 - 3$	111 250 Kč
kalendárny rok 2010	$2 \times (500\,000 - 125\,000 - 187\,500 - 93\,750 - 62\,500) / 6 - 4$	63 500 Kč

Zdroj: [www. finexpert.cz](http://www.finexpert.cz)¹²³

V tabuľke č. 13 môžeme vidieť celý postup pri využití metódy zrýchleného odpisovania. V roku 2008 sa zmenil koeficient odpisovania z 5 na 6 rokov (tento koeficient zodpovedá 2. odpisovej skupine). Vstupná cena majetku nie je vyššia ako 1 500 000 Kč, preto odpíšeme 100% jeho hodnoty.

¹²²⁻¹²⁵ Andrlík B., *Koupě automobilu k podnikání po reformě*, www.finexpert.cz, 25.4.2009

Príklad č. 7b: spoločnosť XYZ si v roku 2007 kúpila osobný automobil v hodnote 1 800 000 Kč a ihneď zahájila daňové odpisovanie tohto automobilu. Tento majetok bude odpisovaný metódou zrýchleného odpisovania.

Tabuľka č.14: Zrýchlené odpisovanie osobného automobilu kúpeného v roku 2007

Zdaňovacie obdobie	Výpočet daňového odpisu	Daňový odpis
kalendárny rok 2007	$1\,500\,000 / 4$	375 000 Kč
kalendárny rok 2008	$2 \times (1\,500\,000 - 375\,000) / 6 - 1$	450 000 Kč
kalendárny rok 2009	$2 \times (1\,500\,000 - 375\,000 - 450\,000) / 6 - 2$	337 500 Kč
kalendárny rok 2010	$2 \times (1\,500\,000 - 375\,000 - 450\,000 - 337\,500) / 6 - 3$	225 000 Kč
kalendárny rok 2011	$2 \times (1\,500\,000 - 375\,000 - 450\,000 - 337\,500 - 225\,000) / 6 - 4$	112 500 Kč

Zdroj: [www. finexpert.cz](http://www.finexpert.cz)¹²⁴

V roku 2008 sa zmenil koeficient odpisovania z 5 na 6 rokov (tento koeficient zodpovedá 2. odpisovej skupine). Vstupná cena majetku je vyššia ako 1 500 000 Kč, preto môžeme daňovo odpísať iba 1 500 000 Kč a 300 000 Kč nie je daňovo uznateľná čiastka.

Príklad č. 7c: Spoločnosť si kúpila automobil v hodnote 1 800 000 až v roku 2008, kde už nie je stanovený strop na uznanie daňových odpisov. Z tohto dôvodu mohla celú vstupnú cenu majetku daňovo odpísať. Postup môžeme vidieť v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č.15: Zrýchlené odpisovanie osobného automobilu kúpeného v roku 2008

Zdaňovacie obdobie	Výpočet daňového odpisu	Daňový odpis
kalendárny rok 2008	$1\ 800\ 000 / 5$	360 000 Kč
kalendárny rok 2009	$2 \times (1\ 800\ 000 - 360\ 000) / 6 - 1$	576 000 Kč
kalendárny rok 2010	$2 \times (1\ 800\ 000 - 360\ 000 - 576\ 000) / 6 - 2$	432 000 Kč
kalendárny rok 2011	$2 \times (1\ 800\ 000 - 360\ 000 - 576\ 000 - 432\ 000) / 6 - 3$	288 000 Kč
kalendárny rok 2012	$2 \times (1\ 800\ 000 - 360\ 000 - 576\ 000 - 432\ 000 - 288\ 000) / 6 - 4$	144 000 Kč

Zdroj: www. finexpert.cz¹²⁵

3.4.2. Predĺženie doby trvania finančného prenájmu (leasingu)

Podstatou predĺženia minimálnej doby trvania finančného leasingu bola drobná medzera v zákone, ktorá týmto spôsobom umožňovala dostať výdaje na dlhodobý majetok do nákladov za podstatne kratšiu dobu, než ako pri klasickom nákupe a následnom odpisovaní.

Jednou z podmienok uznania nájomného u finančného leasingu ako daňových nákladov do 31.12.2007 bola minimálna doba nájmu prenajímanej veci. Podľa §24 odst. 4 písm. a)¹²⁶ ZDP platilo, že minimálna doba nájmu musela byť dlhšia než 20% stanovenej doby vedenej v §30 ZDP avšak najmenej 3 roky. U nehnuteľností bola táto doba 8 rokov.

Pre osobné automobily, ktoré boli zaradené do kategória 1a bola doba odpisovania 4 roky.

Daňovou reformou bolo od 1.1.2008 stanovené, že pre to, aby bolo nájomné u finančného leasingu daňovo uznateľným, musí doba nájmu hmotného hnuťného majetku trvať najmenej dobu odpisovania podľa zatriedenia do skupín majetku v súlade s prílohou ZDP. Z tohto bodu môžeme vidieť, že minimálna doba trvania finančného leasingu u osobných automobiloch je 5 rokov (dôsledok preradenia do 2 odpisovej skupiny).

¹²⁶ V znení platnom do konca roku 2007.

Vyššie uvedené pravidlá sa uplatňujú až na finančné leasingy s počiatkom trvania nájmu od 1.1.2008,¹²⁷ čo dáva istú výhodu „starým“ leasingovým zmluvám.

Tabuľka č.16: Porovnanie minimálnej doby zmlúv o finančnom prenajme v rokoch 2007 a 2008

Odpisová skupina	do 31.12.2007	od 1.1.2008	
	Doba odpisovania	Minimálna doba zmluvy	Doba odpisovania
Hnuteľné veci			
1	3 roky	3 roky	4 roky
1a	4 roky	zrušená	
2	5 rokov	5 rokov	5 rokov
3	10 rokov	10 rokov	10 rokov
4	20 rokov	20 rokov	20 rokov
Nehnuteľné veci			
4	20 rokov	30 rokov	20 rokov
5	30 rokov	30 rokov	30 rokov
6	50 rokov	30 rokov	50 rokov

Zdroj: Zákon o DP a www.finance.idnes.cz¹²⁸

3.4.3. Zdanenie neuhradených záväzkov¹²⁹

V českej obchodnej praxi je zakorenený spôsob úhrad dodávateľsko-odberateľských i iných záväzkov v poslednom možnom termíne, prípadne až v momente, kedy ich veriteľ vymáha napr. súdnou cestou. Úlohou ustanovenia §23 odst. 3 písm. c) bodu 12 preto má byť určitá forma penalizácie dlhodobých dlžníkov a súčasne motivácia subjektov k úhradám svojich záväzkov.

Do konca roku 2007 neexistovali takpovediac žiadne obmedzenia, ktoré by sa týkali záväzkov po splatnosti. Veritelia mohli na základe zákona o rezervách na zistenie základu dane z príjmu tvoriť zákonné opravné položky, ktoré znižovali základ dane z príjmu.

¹²⁷ V súlade s bodom 12 prechodných ustanovení zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizácii verejných rozpočtov

¹²⁸ Zdražil V., Leasing dostal od reformy najväčší zásah, príští rok nás vyjde draho www.finance.idnes.cz, 26.4.2009; ZDP §30 odst. 1

¹²⁹ Šamšulová, E. Bc., *Zdanenie neuhradených záväzkov*, www.accontes.cz, 3.5.2009

Od roku 2008 je nutné „dodať“ záväzky, ktorých lehota splatnosti uplynula pred viac než 36 mesiacmi, t.j. zvýšiť o ne daňový základ. Zákon však neumožňuje rozložiť dodanie záväzkov do viac zdaňovacích období. V prípade zaplata daného záväzku sa základ dane zníži o hodnotu, ktorú bol v období započítania nezaplateného záväzku zvýšený.

Príklad č.8: Firma má vo svojom účtovníctve záväzok voči svojmu dodávateľovi 300 000 Kč, ktorý bol splatný 4.8.2004 a k 31.12.2008 nebol uhradený. Tento záväzok nebude preradený do výnosov, avšak základ dane bude zvýšený o 300 000 Kč.

„Dodať“ sa teda budú záväzky, ktoré:

- sú staršie ako 36 mesiacov,
- premlčané záväzky
- a taktiež záväzky, ktoré zanikli inak ako splnením, zápočtom, dohodou medzi veriteľom a dlžníkom, splnutím práva a povinnosti u jednej osoby a pokiaľ nebol daný záväzok zaúčtovaný v prospech výnosov.

Naopak zdaňovať sa nebudú:

- dohadné položky pasívne
- rezervy

V ZDP nie je žiadne prechodné ustanovenie na túto úpravu, a teda poplatníci mali postupovať podľa tejto úpravy už ku koncu kalendárneho roka 2008. Týka sa to aj záväzkov, ktoré vznikli pred dátumom účinnosti tejto novely.

Základ dane sa teda zvýši v súvislosti s nezaplatenými záväzkami o celkovú menovitú hodnotu záväzkov, ktoré sú evidované v účtovníctve.

3.4.4. Záväzné posúdenie

Daňová reforma priniesla novú možnosť tzv. záväzného posúdenia. Znamená to, že daňový subjekt môže požiadať miestne príslušný finančný úrad o záväzné posúdenie v prípade, že má pochybnosti o svojom postupe.

Titulov, ktorých sa záväzné posúdenie týka, je v ZDP celkovo päť.¹³⁰ Pravdepodobne najčastejšie využívaným posúdením je spojené s široko diskutovanou problematikou rozdielu medzi vymedzením opravy a technického zhodnotenia. §33a ZDP dáva poplatníkom dane z príjmu možnosť požiadať správcu dane o vydanie záväzného posúdia, či je alebo nie je zásah na majetku hmotným alebo nehmotným technickým zhodnotením. Táto žiadosť obsahuje presne definované náležitosti, ktoré sú uvedené v §33a ZDP a tak ako ostatné posúdenia podlieha správne poplatku vo výške 10 000 Kč.

3.4.5. Sprísnenie tvorby zákonných opravných položiek k pohľadávkam¹³¹

Opravnou položkou k pohľadávke sa rozumie účtovné zníženie jej súvahovej hodnoty tak, aby nebola celková majetková účtovnej jednotky nadhodnotená z dôvodu, že pohľadávka má zníženú schopnosť vymáhateľnosti.

Do 31.12.2007 bolo možné vyvárať zákonnú (a teda daňovo uznateľnú) opravnú položku vo výške 20% hodnoty akejkol'vek pohľadávky¹³² bez obmedzenia jej hodnoty. Od 1.1.2008 je stanovený maximálny limit súvahovej hodnoty pohľadávok vo výške 200 000 Kč. U pohľadávok, ktoré prekročia tento limit, nie je možné zákonnú opravnú položku¹³³ vo výške 20 % vytvárať bez toho, aby bola táto pohľadávka žalovaná u príslušného súdu.

3.4.6. Benefity zamestnanca

Pojem „zamestnanecké benefity“ zákon o daniach z príjmov ako taký nepoužíva, myslí sa tým však akákoľvek výhoda poskytnutá zamestnancovi od zamestnávateľa v nepenažnej podobe.

Od 1.1.2008 sa zásadným spôsobom zmenil pohľad na poskytovanie týchto výhod ako na strane zamestnávateľa, tak na strane zamestnanca.

¹³⁰ Pre úplnosť je nutné dodať, že záväzné posúdenie spôsobu stanovenia ceny medzi spojenými osobami (§ 38nc) nie je v zákone nový a nachádzal sa v zákone o daniach z príjmov už pred daňovou reformou 2008.

¹³¹ Soukupová, K.: Odpis pohľadávok je možný u prokazateľne nedobytných, www.podnikatel.cz, 2.5.2009

¹³² Slovo akejkol'vek je mierne prehnané, zákon o rezervách pre zistenie základu dane, ktorý upravuje zákonné opravné položky, definuje určité podmienky pre pohľadávku, ku ktorým je následne možné tvoriť tieto opravné položky.

¹³³ Zákonnú opravnú položku je možné vytvoriť buď za dlžníkov v insolvenčnom konaní alebo k nepremlčaným pohľadávkam, ktoré sú zaúčtované v účtovníctve a sú splatné po 31.12.2004

Do roku 2007 v zásade platilo, že zamestnanec mal takmer všetky výhody poskytované zamestnávateľom oslobodené od dane z príjmov, zatiaľčo zamestnávateľ musel mnohokrát „siahnuť“ po nedaňových nákladoch.

Daňová reforma docielila prakticky úplný opak. Do písmena j) odstavca 2 paragrafu 24 zákona sa dostalo nové ustanovenie bodu 5, ktoré znie: výdajmi vynaloženými na ... dosiahnutie, zaistenie a udržanie zdaniteľných príjmov ... sú tiež „...výdaje na pracovné a sociálne podmienky ... zamestnancov vynaložené na ... práva zamestnancov vyplývajúce z kolektívnej zmluvy, vnútorného predpisu zamestnávateľa, pracovnej alebo inej zmluvy...“.¹³⁴ Jednoducho povedané, zamestnávateľ dostane **do** daňovo uznateľných **nákladov prakticky všetko**, čo akýmsi spôsobom „napasuje“ na pracovné a sociálne podmienky zamestnancov v písomnom dokumente.

U zamestnanca sa od januára 2008 nazerá na oslobodenie od dane z príjmov cez §6 odst. 7 a odst. 9. Je to z toho dôvodu, že čo nenájde v zmienených ustanoveniach, nemá zamestnanec ako „benefit“ oslobodené a bude mu to zdanené v najbližšej mzde, a to ako daňou z príjmu, tak povinným sociálnym a zdravotným poistením.¹³⁵

3.5. Zhrnutie daňovej reformy a jej dopadov

Pokiaľ vezmeme do úvahy základné „pilieri“ daňovej reformy, je možné vcelku objektívne nazvať daňovú reformu pozitívnou, čo sa týka dopadov na fyzické osoby - zamestnancov. Podstatné zvýšenie zliav na dani v kombinácii so zníženou sadzbou dane majú kladný dopad na daň i po zohľadnení skutočnosti, že daňový základ je 6 povýšený na „superhrubú“ mzdu. Menšiu spokojnosť spôsobila reforma u podnikateľov, ktorí si už nemajú možnosť uplatniť povinný odvod poistného ako daňovo uznateľný výdaj. U právnických osôb taktiež došlo k zníženiu sadzby dane za cenu rozšírenia daňového základu, čo je ovšem myšlienkou celej reformy.

Dopady tejto reformy sa z mikroekonomického hľadiska prejavia individuálne v závislosti na pôsobnosti jednotlivých ustanovení na konkrétne fyzické či právnické osoby. V makroekonomickom pohľade sa prejavia dopadom na štátnu pokladnicu, to ovšem v strednodobom horizonte a po započítaní dopadov z iných, predovšetkým nepriamych daní.

¹³⁴ § 24 odst. 2 písm. j) bod 5, § 24 odst. 1 ZDP

¹³⁵ Pretože oslobodenie od poistného v príslušných zákonoch nenájde.

4. Mikroekonomická analýza

Táto časť pojednáva o koncepte rovnej dane a to v porovnaní s definíciou dane a aplikácii v ČR, taktiež o teoretických výhodách a nevýhodách využitia dane z príjmu fyzických a právnických osôb.

4.1 Koncept rovnej dane – história a súčasnosť

Pred daňovou reformou 2008 bola daň z príjmu fyzických osôb v ČR progresívnou daňou. Pôvodný koncept rovnej dane predstavili už v roku 1981 dvaja americkí profesori Alvin Rabushka a Robert E. Hall jednak v článku s názvom: *The Attractions of a Flat-Rate Tax System*¹³⁶, z čoho vznikla neskôr kniha s názvom *Flat tax*. Tento koncept rovnej dane má byť podľa Halla a Rabushky ucelenou reformou daňového systému a táto reforma je zameraná predovšetkým na daň z príjmu fyzických a právnických osôb. Tento koncept má tri základne myšlienky:

- zamedzenie dvojitého zdanenia príjmov, tieto príjmy majú byť zdanené iba raz,
- zdaňovaná by mala byť úspora, nie úspory alebo investície,
- príjmy by mali byť zdaňované jednotne, bez odlišnej miery zdanenia na odlišný typ príjmu.

Tento systém založený na jednoduchosti, spravodlivosti a ekonomickej výkonnosti. Cieľom je prispieť k väčšej tvorbe kapitálu a taktiež zvýšiť podnikateľské činnosti či podnety k práci. Zároveň je podľa autorov nutné zmeniť vtedajšie komplikované prvky systému, ktoré sa týkajú zlej zrozumiteľnosti pre bežného občana, rôznorodosti výkladov a následnej nutnosti daňových poradcov.

Avšak v žiadnej zemi doteraz tento princíp nebol zavedený. Dôvodom je fakt, že dane sú politickou a verejnou záležitosťou a ani samotná ekonomická teória a odporúčenia v tejto otázke rovnej dane nie sú úplne jednotné. Ďalším „problémom“ je skutočnosť, že krajiny Európskej únie musia dodržiavať nastavenia daní v súlade s právom ES.¹³⁷

Ak sa pozrieme ako sa zmenila daň z príjmu v ČR po daňovej reforme, nemožno ju na 100% nazvať rovnou daňou aspoň podľa definície Halla a Rabushky. Hneď je zrejmé, že prvými dvoma bodmi sa nový daňový systém nevyznačuje, pretože napr. zisk

¹³⁶ Pôvaby daňového systému rovnej dane (pozn. prekl.)

¹³⁷ Čížek V., Rovná daň v praxi, www.mfcr.cz, 5.5.2009

akciových spoločností je druhýkrát zdaňovaný ako dividenda a naopak napr. naturálne zamestnanecké pôžitky či odmeny nad rámec hrubej mzdy (napr. firemné auto, či penzijné pripoistenie) nie sú zdanené vôbec. A taktiež je daň z príjmu rozdelená na dve fyzické a právnické osoby, ale daňová sadzba u koncepcie rovnej dane má byť totožná, čo ani po reforme v ČR nie je (aj keď sa už nezvyšuje s rastúcim príjmom, ako to bolo u systému progresívneho zdanenia).¹³⁸

4.2. Podiel dane z príjmu fyzických osôb a poistného¹³⁹

V ČR je veľmi nízky podiel zdanenia osobného príjmu daňou z príjmu fyzických osôb a vysoký podiel poistného. Tento fakt vyplýva z tradície štruktúry prevzatej ešte z centrálne plánovanej ekonomiky. Druhým faktorom je obmedzená administratívna kapacita daňovej správy zachytiť daňové úniky poplatníkov v krajinách, kde existuje nižšia daňová politika.

Za zdaňovaciu jednotku je v ČR považovaný jednotlivec, ale aj domácnosť. Domácnosti sú dôvodom snahy podporiť rodiny z deťmi pomocou daňového systému, v systéme s progresívnymi sadzbami je vhodnejšia jednotka domácnosť. Výsledkom potom je, že zdanenie domácností je nižšie než zdanenie bezdetných jedincov.

V daňovom systéme od 1.1.2008, aj napriek zjednoteniu sadzieb DPFO zostáva princíp podpory domácností z deťmi. V porovnaní s bezdetnými jednotlivcami je zdanenie taktiež nižšie, ako to platilo pred danou daňovou reformou.

Veľmi zaujímavé je pozrieť sa na klady a zápory vôbec používania dane z príjmu fyzických osôb.

¹³⁸ Čížík V., Rovná daň v teorii a praxi, Ministerstvo financií, ČR, 2008, informačný studie, 1/2008, www.mfcr.cz

¹³⁹ Víttek, L., Ekonomická analýza zdanění příjmu, 1.vydanie, 2008, IREAS, str. 104

Tabuľka č.17: Argumenty za a proti dani z osobných z príjmu FO

Argumenty za daň z príjmov FO	Argumenty proti dani z príjmov FO
Sú uvalené na skutočných ekonomických aktérov	Môže dochádzať k presunu dane
Zodpovedajú princípu platobnej schopnosti	Dane by mali zodpovedať úžitku a pre neho nie je vhodné zdanenie osobných príjmov
Vhodné pre redistributívne ciele	Dane by nemali cielene redistribuovať, redistribuovať by sa malo dávkami
Sú výnosovo pružné	Spôsobujú v systéme tzv. studenú progresiu ¹⁴⁰
Nespôsobujú distorzie v cenách	Spôsobuje distorziu medzi ekonomickou aktivitou a voľným časom
Sú transparentné	Systém zrazenia záloh je neprehľadný
Nie je problém zo zdrojov platby	V prípade vysokých doplatkov môže vzniknúť platobná neschopnosť
Umožňujú zdanenie čistého zisku alebo ekonomickej renty	Problémy s meraním skutočného ekonomického zisku
Vhodné pre štrukturálnu politiku	Dane by mali sledovať len rozpočtové ciele
Vhodná na odlišenie netuzemských objektov	Nie sú v praxi veľmi diferencovateľné z dôvodu existencie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia

Zdroj: Ekonomická analýza zdanění příjmu¹⁴¹

Ak si porovnáme daň z príjmu fyzických osôb s firemnými či spotrebnými daňami, fyzické dane sú ukladané s tým predpokladom, že *efektívne a štatutárne dopadajú na rovnaké subjekty* (za predpokladu, že berieme systému záloh, ktoré zrazi zamestnávateľ ako čisto technické zjednodušenie a že je to snaha obmedziť daňové úniky). A však za predpokladu, že napr. dopyt po špecializovaných pracovníkoch na trhu bude taký vysoký, že zamestnávateľ bude ochotný zvýšiť hrubú mzdu tomuto pracovníkovi akokoľvek, daň síce bude uvalená na daného zamestnanca, ale nepriamo

¹⁴⁰ Napríklad zvýšenie miezd, ktorého cieľom je upraviť mzdy podľa vývoje inflácie, môže spôsobiť, že zamestnanec bude zdaňovaný vyššou daňovou sadzbou – tento jav sa niekedy označuje ako studená progresia. – www.ecb.int/home/pdf/students/booklet_cs.pdf

¹⁴¹ Víttek, L., Ekonomická analýza zdanění příjmu, 1.vydanie, 2008, IREAS, str. 112

to môže znamenať prenesenie na vlastníkov vo forme zníženia čistého zisku spoločnosti.

Dane z príjmu taktiež zodpovedajú *princípu platobnej schopnosti*, pretože v zásade vyjadrujú platobný potenciál zdaňovanej jednotky. Preto sa nachádzajú v konštrukcii základu aj nezdaniteľné položky, resp. základné odpočty, tie totižto znižujú základ dane o potrebné výdaje na životné potreby. Princíp prospechu sa pri fyzických osobách nepoužíva, vyžadoval by totižto meranie úžitkov z verejných výdajov, ale taktiež by znamenal individualizáciu fyzických daní.

Podpora dane z osobných príjmu je vhodný nástroj *pre redistribúciu príjmov* od bohatších daňových poplatníkov pomocou systému progresívnych sadzieb dane a taktiež odčítateľných položiek od základu dane. Protiargumentom môže byť na takúto redistribúciu radšej použiť sociálne transfery, či samotné obmedzenie alebo odmietnutie prerozdeľovania.

Nástupom daňovej reformy 2008 progresívne sadzby nahradila jedna sadzba dane, čím sa toto prerozdeľovanie čiastočne obmedzilo. Náhradou však bolo zvýšenie daňového základu o zaplatené poistné zamestnávateľom, čo v celkovom rozmere aj tak zvýšilo „priemernú“¹⁴² sadbu dane a bohatší daňoví poplatníci zaplatia v prepočte vyššiu daň ako poplatník s nižšími príjmami.

Daň z príjmu FO je populárna z *hľadiska rozpočtových výnosov*, jednak je to daň so širokým daňovým základom (ktorý sa ešte po daňovej reforme rozšíril), ale taktiež vplyvom rastu miezd a zisku umožňuje vládam s progresívnym systémom daňových sadzieb neustály nárast absolútnych a relatívnych výnosov dane. Toto umožňuje vládam znižovať sadzby dane a podiel výnosov v DPH je zhruba rovnaký. Na druhej strane napr. Kinkor a Vašková (1195) poukazujú na *negatívne efekty, ktoré sú spojené s nedostatočnou indexáciou pásiem, zliav či odpočtov, čo môže vláda použiť aj pri zvýšení daňovej progresivity či daňového príjmu*.¹⁴³

Univerzálna daň z príjmu fyzických osôb nespôsobuje na rozdiel od spotrebných daní distorzie v cenách¹⁴⁴, čo taktiež neznižuje ekonomickú efektívnosť.

¹⁴² Pomer vypočítanej dane a superhrubej mzdy

¹⁴³ Citované z :Vašková D., Kinkor J., Analýza pôsobení standardných daňových úlev fyzických osôb a inflácie v letech 1993-1005, Finance a úver, č.1, str. 13, ročník 1993

¹⁴⁴ Distorzia v cenách a úžitku vedie poplatníkov k nahradeniu zdaneného tovaru či služby službou či tovarom zdanenou menej

Na druhej strane však táto daň nedokáže zachytiť hodnotu a objem voľného času, čo spôsobuje deformáciu a zvyhodňuje ekonomickú neaktivitu proti ekonomickej aktivite.

Daň z príjmu je daň priama, čo znamená, že je pre poplatníkov tejto dane viditeľná a informuje o výške zaplatenej dane. Avšak, ak sa pozrieme na systém záloh, ten už nie je zďaleka taký prehľadný. Tento systém umožňuje zamestnávateľovi do určitej miery zakryť zamestnancovi výšku skutočne platenej dane. Problém je aj v tom, že podiel výnosu dane, ktorá je platená pomocou daňového priznania a dane zrazenej zamestnávateľom sa pohybuje iba okolo 20%. Možnosťou, ako obmedziť tento efekt, je viac informovať zamestnanca o výške dane či zálohy.

Ako v režime s progresívnymi daňami, tak v režime s jednou sadzbou dane z príjmu fyzických osôb môžeme tento problém „neprehľadnosti“ pozorovať. Avšak nejaké zlepšenie v prospech prehľadnosti daňovou reforma nevymyslela.

Použitie dane z osobných príjmov taktiež smeruje *k podpore vládnych cieľov* a to už či sa jedná o sociálne ciele (podpora sporenia na dôchodok, nadobudnutie vlastného bývania, výdajov na vzdelanie a i.), environmentálne ciele (odpočty nadobudnutia ekologických osobných automobilov a i.). Avšak odporcovia týchto nástrojov dane z príjmu poukazujú na distorzné efekty, zozloženie legislatívy a komplikácie pre daňovú správu, ktoré práve tento nástroj spôsobuje.

Z pohľadu väzieb osobných daní z príjmu na firemné dane je dôležité sa pozrieť na systém *obmedzenia dvojitého zdanenia výnosov z investícií*. Variantov systému obmedzenia dvojitých systémov je viacero, v ČR platí klasický systém, kde dvojité zdanenie nie je nejako zvláštne obmedzené.

4.2.1. Zdaniteľné príjmy a systém tvorby základu

V zásade môžeme rozdeliť osobné príjmy na 3 časti: príjmy z práce, podnikania a príjmy z majetku. To sa taktiež odráža v konštrukcii základu dane, kde sú tieto tri základné druhy príjmu rozdelené do čiastkových základov dane. V nasledujúcej tabuľke môžeme vidieť, ako sú proporcionálne rozdelené jednotlivé daňové základy.

Tabuľka č.18: Výška príjmov v čiastkových základoch dane v ČR ako % celku
(bez zahrnutie zrážkovej dane)

Za rok	Príjmy zo závislej činnosti	Príjmy z podnikania	Príjmy z kapitálového majetku	Príjmy z prenájmu	Ostatné príjmy
2004	49,3	48,1	0,1	1,5	1,1
2005	51,9	44,5	0,1	1,6	1,9
2006	56,1	39,5	0,1	1,8	2,6
2008	46,6	51,1	0,1	1,4	0,8

Zdroj: Ekonomická analýza zdanění příjmu¹⁴⁵

Ak by bola daň z príjmu fyzických osôb univerzálna, nebolo by potrebné deliť jednotlivé príjmy do týchto čiastkových typov, pretože by bola pre všetky skupiny rovnaká. Avšak v reálnom daňovom systéme to nie je možné a to z dvoch dôvodov. Po prvé, sú odlišné pravidlá nákladov a výnosov pri jednotlivých čiastkových príjmoch a po druhé sú rozdielne podmienky pre tvorbu a uplatňovanie strát. Niektoré príjmy sú od dane oslobodené a to väčšinou zo sociálnych (sociálne transfery), rozpočtových či stimulačných dôvodov.

Ani po daňovej reforme sa ČR nepriblížila k zjednoteniu týchto čiastkových príjmov. Dôvodom sú určite vyššie spomínané dôvody, a taktiež výpočet dane podľa §6 z tzv. superhrubej mzdy.

4.2.2. Odpočty od základu

V daňovom systéme ČR sú odpočty od základov buď vo forme odčítateľnej položky na poplatníka, či rôzne sociálne motivované položky pre závislé manželky, deti, atď..

Čo sa týka ďalších odpočtov, dôležité sú taktiež možnosť odpočtu vo forme darov, straty, životného poistenia, úroky na bývanie.

V ČR pred daňovou reformou mali v odčítateľných položkách najväčšie zastúpenie v nasledujúcom poradí dary, strata základný odpočet, odpočet na deti, úroky na bývanie a životné poistenie. Význam odčítateľných položiek na študenta, manželku je dosť nízky až zanedbateľný.

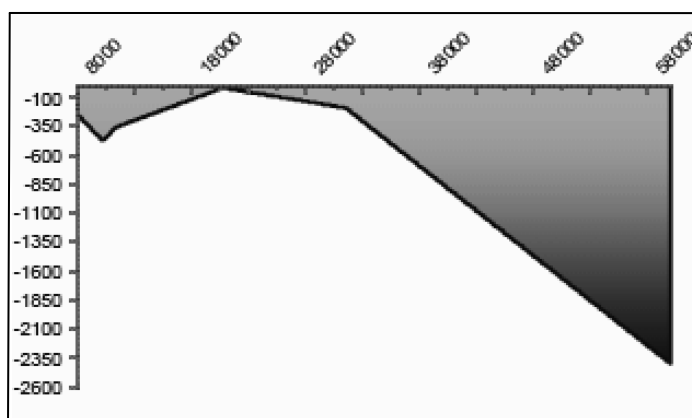
¹⁴⁵ Vitek, L., Ekonomická analýza zdanění příjmu, 1.vydanie, 2008, IREAS, str. 118

Po daňovej reforme sa toto poradie zmenilo, keďže zľava na poplatníka sa viac než stornásobila, zľava na manželku dokonca viac ako päťnásobila. Takže sa tieto zľavy sa dostali do prednejších pozícií v poradí odčítateľných položiek.

4.2.3. Analýza ČSOB

Cieľom Ministerstva financií, ktorého návrh platí v ČR od 1.1.2008 bolo znížiť dane nízkopríjmovým skupinám a taktiež poľaviť vysoko príjmovým skupinám. Výsledok je vyjadrený v Grafe č. 2

Graf č. 2: Pokles predpísanej výšky DPFO implikovaná vládny balíčkom pre rôzne príjmové kategórie

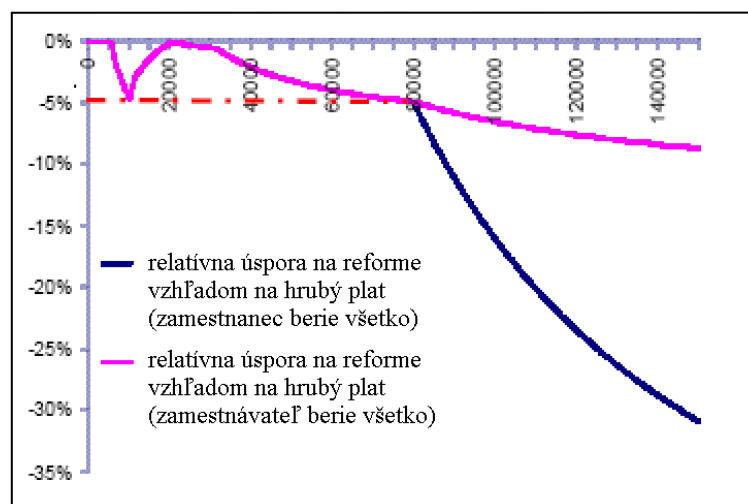
Zdroj: www.financninoviny.cz¹⁴⁶

V danom grafe môžeme vidieť, že pri hrubých príjmoch do 17 000 Kč poplatník ušetrí na dani pár stovák korún. Stredná skupina do príjmov do 28 000 Kč ušetrí úplne najmenej, v niektorých prípadoch je dokonca možné, že neušetrí vôbec nič. Zmena zase nastáva u poplatníkov s príjmom nad 30 000 Kč, kde ušetrenie na dani rastie priamoúmerne s príjmom.

Ak vyjadríme úsporu na dani ako pomer úspory k príjmu, zistíme, že u väčšiny poplatníkov je úspora menšia ako 5%, ako môžeme vidieť v Grafe č. 3. Ak má poplatník štyrikrát väčší príjem než je priemer (zhruba 85 000 Kč mesačne), polepší si výrazne.

¹⁴⁶ Kupka, M., Sedláček T., Dufek P. (Analytický tím ČSOB): *Daňová reforma 2007: Daň z príjmu fyzických osôb*, www.ipoint.financninoviny.cz, 12.3.2009

Graf č. 3 Úspora na zmenách DPFO ako percento súčasného hrubého príjmu

Zdroj: www.financninoviny.cz¹⁴⁷

4.2.3.1. Stropy sociálneho a zdravotného poistenia

Tieto stropy boli bližšie popísané už v kapitole 3.2. Vysoko príjmová skupina poplatníkov od istého príjmu už sociálne a zdravotné poistenie neplatí, a teda z poistného, ktoré pôsobí podobne ako rovná daň sa stane niečo podobné ako tzv. daň z hlavy lebo daň z pevnej čiastky, ktorá nie je závislá na výške príjmu.

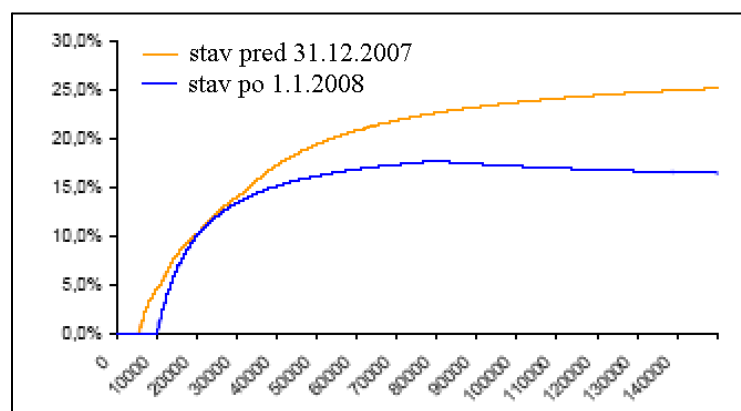
U zamestnancov, ktorý tento strop využívajú, bude záležať na dohode, akú uzavru zamestnávateľ spolu so zamestnávateľom, resp. akú výšku príjmu zvolia. Poistné je väčšia odvodová položka ako dane, a teda dopady sú celkom významné. Ak by si ponechal celú úsporu zamestnanec, prilepší si o hodnotu, ktorá je znázornená modrou krivkou. Ak by celá zľava prešla na zamestnávateľa, úspora pre zamestnanca by bola hodnota vyjadrená ružovou krivkou. Priestor medzi týmito dvoma krivkami je priestor na vyjednávanie, ale vždy je to len zamestnávateľovi a jeho zamestnancovi, ako sa dohodnú. Pretože práve zvýšením platu môže mať zamestnávateľ úsporu na poistnom, ktorú mu ale zabezpečil zamestnávateľ zvýšením príjmu. Úprava v danej novele na to neexistuje.

Táto reforma výrazným spôsobom zmenšila efektívnu daňovú progresiu. V Grafе č. 4 je možné vidieť výšku zaplatenej dane v závislosti na daných príjmoch poplatníkov. Aj v tomto grafe je zrejme, že daňová záťaž sa najviac znižuje vysokopříjmovej skupine poplatníkov. Taktiež tu môžeme pozorovať, že na rozdiel od

¹⁴⁷ Kupka M., Sedláček T., Dufek P. (Analytický tým ČSOB): *Daňová reforma 2007: Daň z príjmu fyzických osôb*, www.ipoint.financninoviny.cz, 12.3.2009

situácie pred reformou, daň z príjmu sa začína platiť až z príjmu 10 000 Kč, čo môže napomôcť k pozitívnej motivácii pre ľudí, ktorí nepracujú dobrovoľne a poberajú sociálne dávky.¹⁴⁸ Ďalšou skutočnosťou, viditeľnou v grafe je, že krivka sa od istého príjmu prestáva stúpať a začína nebadane klesať, čo by znamenalo, že pri príjmoch nad 80 000 Kč nastáva tzv. degresia (fakt spojený so stropom poisťného) a poplatníci poberajúci tieto príjmy majú v prepočte nižšiu sadzbu dane ako poplatníci, ktorí majú nižší príjem.

Graf č.4: Očakávaný vývoj efektívnej daňovej progresie v závislosti na výške hrubej mesačnej mzdy

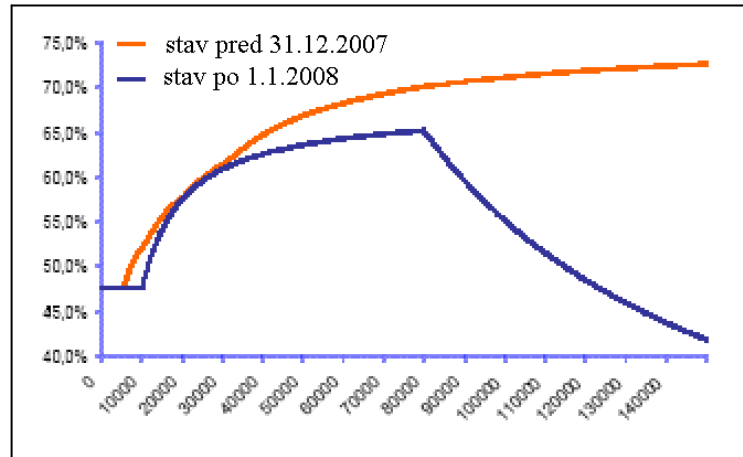
Zdroj: www.financninoviny.cz¹⁴⁹

Tento degresívny efekt je možné ešte lepšie vidieť v Grafe č.5 ktorý odzrkadľuje zmeny, ktoré nastali v odvodoch (súčet dane a poisťného). Zlom taktiež nastáva pri príjme 80 000 Kč.

¹⁴⁸ Pre týchto ľudí bude výhodnejšie začať pracovať, čím sa môže prispieť k zníženiu nezamestnanosti – toto však už je informácia nad rámec obsahu diplomovej práce.

¹⁴⁹ Kupka M., Sedláček T., Dufek P. (Analytický tím ČSOB): *Daňová reforma 2007: Daň z príjmu fyzických osôb*, www.ipoint.financninoviny.cz, 12.3.2009

Graf č. 5: Zníženie celkových odvodov štátu (dane a celkové poisťné) ako pomer k dnešnej hrubej mesačnej mzde

Zdroj: www.financninoviny.cz¹⁵⁰

Všetky grafy počítajú s bezdetným poplatníkom, ktorý nevyužíva ani žiadne odpočty na dani (na manželku, dieťa, študenta) ani žiadne odpočty z daňového základu (na základe splatenie hypotéky, životného poistenia či dôchodkového sporenia).

¹⁵⁰ Kupka, M., Sedláček T., Dufek P. (Analytický tým ČSOB): Daňová reforma 2007: Daň z příjmu fyzických osob, www.ipoint.financninoviny.cz, 12.3.2009

4.3. Analýza DPPO

Táto daň patrí medzi historicky najmladšiu daň (zavedená v Rakúsko – Uhorsku), a v ČR sa nielen daňovou reformou 2008, ale aj reformy predtým znižovala (ako sme to už mali možnosť vidieť v grafe č.1). Dôvody neustáleho znižovania tejto dane sú nasledujúce: rozširuje sa základ tejto dane a taktiež dochádza k neúmerne rýchlemu rastu zisku firiem, ktoré podliehajú tejto dani.

V ČR platí, že všetky spoločnosti, a to či už korporácie alebo iné spoločnosti, sú zdanené jednou daňou, na rozdiel od ostatných krajín, kde je obvyklé, že korporácie podliehajú inému systému zdanenia než ostatné spoločnosti.¹⁵¹

Tak isto ako u osobných daní, tak aj u firemných daní sa argumentovalo o výhodách a nevýhodách vôbec existencie tieto dane. Najdôležitejšie argumenty za a proti tejto dani sú vypísané v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka č.19: Argumenty za a proti dani z osobných z príjmu PO

Argumenty za daň z príjmov PO	Argumenty proti dani z príjmov PO
Právna subjektivita firiem	Nemajú vlastnú platobnú schopnosť, presun dane
Limitované ručenie majiteľov	Obmedzené ručenie nesúvisí s vládny výdajmi
Využívanie verejných služieb firmami	Nie vždy firmy užívajú služby, nie je možné kvantifikovať
Zdanenie inak nezachytených príjmov	Je distorzna
Zdanenie čistého zisku alebo ekonomickej renty	Problémy s meraním skutočného ekonomického zisku
Vhodná pre stabilizačnú štrukturálnu politiku	
Vhodná k odlišnému zdaneniu cudzích subjektov	

Zdroj: Ekonomická analýza zdanění příjmu¹⁵²

Všeobecným dôvodom, prečo existuje táto daň je ten fakt, že spoločnosť má právnu subjektivitu (rovnako ako fyzická osoba), a teda by malo rovnako ako fyzická osoba platiť daň. Kritika argumentu existencie dane platobnej schopnosti spoločnosti je založená na fakte, že právnická osoba sama nemôže niesť daňové bremeno. Toto

¹⁵¹ Dokonca v niektorých krajinách je u dane dôležitým faktorom aj veľkosť firmy, a teda menšie spoločnosti sú zdaňované iným spôsobom ako korporácie.

¹⁵² Kubátová, Květa, Vítek L.,: *Daňová politika : teorie a praxe*, Praha: Codex Bohémia, 1997

bremeno môžu niest' iba fyzické osoby (napr. majitelia úspor, spotrebitelia, zamestnávateľa a zamestnanci). Tento argument vychádza z princípu platobnej schopnosti.

Právnická osoba má oproti fyzickým osobám výhodu limitovanej zodpovednosti a za túto výhodu by mali platiť cenu vo forme dane. Taktiež argument pre zdanenie právnických osôb je fakt, že spoločnosti využívajú služby poskytované verejným sektorom a to buď zdarma alebo za nižšie ceny než sú tie tržné, a preto by aj za túto výhodu by mali platiť vo forme dane. Tieto dva argumentácie pochádzajú z teórie úžitku. Kritika týchto argumentov sa opiera o neexistenciu užšej väzby medzi veľkosťou dane z príjmu spoločností a obmedzenou zodpovednosťou alebo využívaním služieb, ktoré sú poskytované verejným sektorom.

Ak sa pozrieme na chápanie daňovej teórie z tradičného hľadiska, osobná daň by mala byť uvalená na potenciálnu spotrebu jednotlivcov.¹⁵³ V takom to prípade by sa od spoločnosti požadovalo, aby všetky jej zisky (nezáleží na tom, či sú alebo nie sú rozdelené) boli pripísané jednotlivým akcionárom a boli zdanené osobnou daňou. A v tomto prípade by strácal zmysel delenie daň z príjmu na fyzické a právnické osoby. Iba neexistencia súhrnnej osobnej dane môže teoreticky zdôvodniť potrebu zdaňovať spoločnosti.

Zaujímavosťou sú taktiež dôvody, prečo je daň z príjmu stále rozdelená na dve časti.

- Problémy s prípadným zdaňovaním nerozdelených ziskov na úrovni jednotlivcov, a teda hlavne kvôli progresivite DPFO. Tento problém čiastočne odbúral nový systém jednej sadzby dane pre fyzické osoby.
- Problémy pri započítavaní ziskov jednotlivým akcionárom, keďže sa menia v priebehu roka
- V neposlednej rade je to taktiež konzervativizmus udržania dvoch častí.

Taktiež je dôležité si uvedomiť isté nepopierateľne pozitívne vlastnosti dane z príjmov právnických osôb z pohľadu štátu ako príjemcu daní, napr.:

- Je schopná zdaniť príjmy, ktoré by sa nedali zachytiť na úrovni fyzických osôb. Pri osobných príjmoch sa môže stať, že osobné dane sú odložené nerozdelením ziskov, inými slovami akcionárom sa nevyplatia vo forme zdaniteľných

¹⁵³ Ak definujeme potenciálnu spotrebu jednotlivcov ako maximálnu čiastku, ktorú by mohol poplatník spotrebovať s tým, aby nemusel znižovať reálnu hodnotu svojho čistého bohatstva

dividend. Taktiež je možnosť byť akcionárom, ktorý nie je daňovým rezidentom v ČR. Avšak pri dani z korporácii, na rozdiel od osobnej dane, nie je možné ubrániť sa daňovej povinnosti.

- Touto daňou je možné zdať ekonomickú rentu alebo čistý zisk.
- A aj keď nedokáže zdať osobné príjmy vlastníkov tuzemských firiem zo zahraničia, zdaní aspoň zisk z týchto podnikov.

5. Záver

Daň z príjmu prešla za posledných pár rokov viacerými úpravami a daňová reforma 2008 nebola poslednou úpravou tejto dane. Výsledkom reformy však nie je zjednodušenie systému, ako sa pred reformou predpokladalo. Na prvý pohľad sa môže zdať, že u fyzických osôb platí rovná daň, ale v tomto prípade je lepšie použiť termín jedna sadzba dane, keďže daň sa počíta zo superhrubej mzdy, (ktorá je sa mimochodom v Európe používa iba v ČR). U právnických osôb síce jedna sadzba dane fungovala aj pred reformou, ale stále je veľké množstvo výnimiek pre oslobodené príjmy, či zľavy na dani.

Zmeny taktiež nastali u sociálneho a zdravotného poistenia u fyzických osôb. Poistenie sa naďalej používa pri výpočte dane z príjmu fyzických osôb a to konkrétne zo závislej činnosti. Taktiež zostáva otázkou, dokedy to vydrží, pretože už nejakú dobu totiž zákonodarcom leží na srdci skutočnosť, že doposiaľ¹⁵⁴ nemusí osoba s príjmom z kapitálového majetku, nájmu alebo ostatných príjmov mimo závislú činnosť a podnikanie platiť sociálne a zdravotné poistenie.

Na súhrnných príkladoch pre obe osoby bolo možné prakticky vidieť zmeny, ktoré touto reformou vznikli.

Na súhrnnom príklade fyzickej osoby je možné vidieť pozitívny dopad daňovej reformy u konkrétneho subjektu. Táto skutočnosť je ovplyvnená subjektívnym pomerom jednotlivých čiastkových základov dane k celkovému základu dane, ako i nárokom na zľavy a odpočty a ich zmeny medzi rokmi 2007 a 2008.

Ak porovnáme výsledky výpočtov podľa legislatív platných v rokoch 2007 a 2008 u právnickej osoby, vyšla by daňová povinnosť spoločnosti v roku 2008 vyššia, a to i napriek nižšej sadzbe dane z príjmov. V tomto prípade je to spôsobené hlavne daňovou uznateľnosťou, resp. neuznateľnosťou úrokových nákladov z úveru od spojenej osoby.

Pokiaľ vezmeme do úvahy základné „pilieri“ daňovej reformy, je možné vcelku objektívne nazvať daňovú reformu pozitívnou, čo sa týka dopadov na fyzické osoby - zamestnancov. Podstatné zvýšenie zliav na dani v kombinácii zo zníženou sadzbou dane majú kladný dopad na daň i po zohľadnení skutočnosti, že daňový základ je 6 povýšený na „superhrubú“ mzdu. Menšiu spokojnosť spôsobila reforma u podnikateľov, ktorí si

¹⁵⁴ 18.5.2009

už nemajú možnosť uplatniť povinný odvod poistného ako daňovo uznateľný výdaj. Mnohí túto skutočnosť rozhodne nepovažujú za podporu malého a stredného podnikania. U právnických osôb taktiež došlo k zníženiu sadzby dane za cenu rozšírenia daňového základu, čo je ovšem myšlienkou celej reformy.

Dopady tejto reformy sa z mikroekonomického hľadiska prejavujú individuálne v závislosti na pôsobnosti jednotlivých ustanovení na konkrétne fyzické či právnické osoby. V makroekonomickom pohľade sa prejavujú dopadom na štátnu pokladnicu, to ovšem v strednodobom horizonte a po započítaní dopadov z iných, predovšetkým nepriamych daní.

6. Zoznam prameňov a použitej literatúry

Literatúra:

Ambrož, J.: Daň z príjmu, Praha, Koršach, 2004

Čouková – Pokorná, P., Daňové a účetní problémy v roce 2008, 1. Vox a.s. – Nakladatelství, 2008,

Dobešová, K.: *Daňové tabulky a změny ve zdaňování příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků v roce 2009*, Praha, Pragoeduca, 2009

Jaroš, T.: *Daň z příjmů právnických osob v účetnictví 2007/2008 : praktický průvodce*, Praha, Grada,2008

Jaroš, T.: *Daň z příjmů právnických osob v účetnictví 2008/2009 : praktický průvodce*, Praha, Grada,2009

Komora daňových poradcov, *Sborník příkladů 2008*,Praha, ASPI, 2008

Kubátová, Květa, Vítek L.,: *Daňová politika : teorie a praxe*, Praha: Codex Bohémia, 1997

Macháček, I.: *Fyzické osoby a daň z příjmů*, Praha, ASPI, 2008

Macháček, I.: *Zaměstnanecké benefity a daně*, Praha, ASPI, 2008

Pilařová I.: *Účetní a daňové problémy právnických osob v praxi 2008*, 4. vyd., Praha, Grada, 2008

Pudil, Pavel; Vybíhal, Václav; Vítek, Leoš; Pavel, Jan a kol: *Zdanění a efektivnost*, Praha Eurolex Bohemia, 2004,

Rabushka,A.: *Rovná daň In, Rovná daň- sborník textů*, Praha, CEP, 2001

Rylová, Z., *Mezinárodní dvojí zdanění*,2 vyd.,Olomouc, Anag, 2006.

Široký, Jan: *Daňové teorie s praktickou aplikací*, Praha, 2003, C. H. Beck

Valouch, P.: *Optimální zdanění fyzických osob, neplaťte víc, než musíte*, Praha, Grada, 2007

Vančurová A., Láchová L., *Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva*, 9. vyd. Vox, a.s., 2008

Vašková D., Kinkor J., Analýza působení standardních daňových úlev fyzických osob a inflace v letech 1993-1995, časopis Finance a úver, č.1, 1995

Vítek, L., Ekonomická analýza zdanění příjmu, 1.vydanie, IREAS, 2008

Vybíhal, V.: *Zdaňování příjmů fyzických osob 2009: praktický průvodce*, Praha, Grada, 2009

Právne zdroje:

Zákon č. 48/1997 Sb., veřejnom zdravotnom poistení

Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizácii verejných rozpočtov

Zákon č. 563/1991 Sb., o účtovníctve

Zákon č. 586/1992 Sb., o daniach z príjmov

Zákon č. 592/1992 Sb. o poistnom na všeobecné zdravotné poistenie

Dôvodová správa k zákonu č. 261/2007 Sb. Zákon o stabilizácii verejných rozpočtov

Internet:

www.accontes.cz

www.csob.cz,

www.ecb.int

www.finance.cz

www.finance.idnes.cz

www.finexpert.cz

www.hkaudit.cz

www.ipoint.finanicinoviny.cz

www.komora.cz

www.mesec.cz

www.mfcr.cz,

www.penize.cz

www.podnikatel.cz

www.psp.cz

www.vse.cz

Ekonomický přehled České republiky, 2008, OECD, 20.3.2009

Zoznam tabuliek

- Tabuľka č.1: Sadzby poistného a dane z príjmov pre roky 2007, 2008 a 2009
- Tabuľka č.2: Zmeny sadzieb poistného na všeobecné zdravotné poistenie a sociálne zabezpečenie
- Tabuľka č.3: Prehľad výpočtu dane v rokoch 2007 a 2008
- Tabuľka č.4: Zľavy na dani z príjmu
- Tabuľka č.5: Systém zdanenia predaja akcií a podielov pre fyzické osoby
- Tabuľka č.6: Maximálny vymeriavací základ pre platenie sadzieb poistného na všeobecné zdravotné poistenie a sociálne zabezpečenie
- Tabuľka č.7a: Stanovenie základu dane
- Tabuľka č.7b: Výpočet dane
- Tabuľka č.7c: Výpočet zľavy za rodinu
- Tabuľka č.7d: Výpočet zápočtu dane zo zahraničia:
- Tabuľka č.8a: Stanovenie základu dane
- Tabuľka č.8b: Výpočet dane
- Tabuľka č.8c: Výpočet zľavy za rodinu
- Tabuľka č.9: Uznateľnosť úrokových nákladov – spojené osoby
- Tabuľka č.10a: Stanovenie základu dane
- Tabuľka č.10b: Výpočet dane
- Tabuľka č.11a: Stanovenie základu dane
- Tabuľka č.11b: Výpočet dane
- Tabuľka č.12: Rovnomerné odpisovanie osobného automobilu
- Tabuľka č.13: Zrýchlené odpisovanie osobného automobilu
- Tabuľka č.14: Zrýchlené odpisovanie osobného automobilu kúpeného v roku 2007
- Tabuľka č.15: Zrýchlené odpisovanie osobného automobilu kúpeného v roku 2008
- Tabuľka č.16: Porovnanie minimálnej doby zmlúv o finančnom prenajme v rokoch 2007 a 2008
- Tabuľka č.17: Argumenty za a proti dani z osobných z príjmu FO
- Tabuľka č.18: Výška príjmov v čiastkových základoch dane v ČR ako % celku (bez zahrnutie zrážkovej dane)
- Tabuľka č.19: Argumenty za a proti dani z osobných z príjmu PO

Zoznam grafov:

Graf č.1: Sadzba dane z príjmu právnických osôb v rokoch 1993-2010

Graf č.2: Pokles predpísanej výšky DPFO implikovaná vládny balíčkom pre rôzne príjmové kategórie

Graf č.3 Úspora na zmenách DPFO ako percento súčasného hrubého príjmu

Graf č.4: Očakávaný vývoj efektívnej daňovej progresie v závislosti na výške hrubej mesačnej mzdy

Graf č.5: Zníženie celkových odvodov štátu (dane a celkové poistné) ako pomer k dnešnej hrubej mesačnej mzde

Zoznam schém

Schéma 1: Poplatníci dane z príjmu právnických osôb

Schéma č.2: Základ dane z príjmu právnických osôb

Schéma č.3: Úprava a výpočet DPPO

Schéma 4: Základ dane z príjmu fyzických osôb v rokoch 2007 a 2008

Téza diplomovej práce

Termín diplomovej skúšky: letný semester 2008/2009
Autor diplomovej práce: Bc. Viera Murková
Vedúci diplomovej práce: Ing. Monika Hollmannová

Téma: Mikroekonomickej analýza dopadu Daňovej reformy 2008 na ČR z hľadiska dane z príjmu.

Cieľ práce: Cieľom diplomovej práce bude analýza Daňovej reformy 2008 na mikroekonomickej úrovni z hľadiska dane z príjmu. Táto práca bude pojednávať o zmenách, ktoré v danom zákone nastali, porovnávať ho so systémom zdanenia, ktorý fungoval pred touto reformou a to ako u fyzických osôb tak i právnických osôb. Zároveň práca poukáže na rozsah a dopad rozdielov na konkrétnych minipríkladoch i hodnotenie daných zmien z hľadiska daňových teórií (daňového presunu a dopadu, daňovej efektívnosti a nákladov na zdanenie). V závere práce chcem ukázať na problémy ktoré s touto reformou vznikli a taktiež, či od doby vzniku tejto reformy nastali nejaké ďalšie zmeny či novely daného zákona.

Osnova:

1. Všeobecná časť - Prečo nastala zmena?
2. Daňové teórie:
 - 2.1. Daňový presun a dopad
 - 2.2. Daňová efektívnosť
 - 2.3. Náklady na zdanenie
3. U ktorých paragrafov táto zmena nastala?
 - 3.1 Popísanie zmien na základe minipríkladov, zameranie ako na fyzické osoby

Hypotéza:

Aj napriek zmene progresívnej dane na daň lineárnu a taktiež celkovej zmene systému zd'ahovania je daňové zaťaženie u fyzických osôb rovnaké.

3.1.1. Aké zmeny nastali u zamestnancov?

- 3.2. Popísanie zmien na základe minipríkladov, zameranie ako na právnické osoby

Hypotéza:

Zníženie dane z príjmu právnických osôb malo pozitívny vplyv na ekonomické subjekty.

3.2.1. Aké zmeny nastali u živností a u s.r.o. spoločností?

- 3.3. Pre ktoré skupiny obyvateľstva bola táto zmena pozitívna a pre ktoré negatívna?

4. Závěr

Literatúra:

- Pelc Vladimír, Daňové výdaje 2008, Brno : Computer Press, 2008
- Vitek Leoš, Ekonomická analýza zdanění příjmů, Praha : IREAS, 2008
- Pokorná Pěva, Daňové a účetní problémy v roce 2008 v souvislostech se zákonem o stabilizaci veřejných rozpočtů, aneb, Příručka pro daňové poradce, účetní a všechny, kteří potřebují pochopit změny zákonů v časových souvislostech, Praha : VOX, 2008
- Joseph Stiglitz: Ekonomie veřejného sektoru / Joseph E. Stiglitz ; Praha : Grada, 1997
- Slemrod, Joel, Bakija, Jon: Taxing ourselves: a citizen's guide to the debate over taxes, Cambridge, MA [US] : MIT Press, 2008
- Carroll, Robert: Income taxes and entrepreneurs' use of labor, Cambridge, MA [US] : National Bureau of Economic Research, 1998

Právne pramene:

- Zákon o dani z příjmu,
Zákon o stabilizácii ver. rozpočtov,
Zákon o premenách,
Dôvodová správa k zmene zákona a stabilizácii ver. rozpočtov

V Prahe dňa: 11.11.2009

Podpis vedúceho diplomovej práce

Podpis autora

Prílohy:

Príloha č.1: Zoznam zmluvných štátov a metóda vylúčenia dvojitého zdanenia s týmto štátom

Smluvní štát	Platnosť od dňa	Zbierka zákonov	Metóda vylúčenia dvojitého zdanenia
Austrália	27.11.1995	5/1996 Sb.	Metóda zápočtu prostého
Belgicko	24.7.2000	95/2000 Sb.	Metóda zápočtu prostého
Francúzsko	1.7.2005	79/2005 Sb.	Metóda zápočtu prostého
Írsko	21.4.1996	163/1996 Sb.	Metóda zápočtu prostého
Taliansko	26.6.1984	17/1985 Sb.	Metoda vyňatia s výhradou progresie*
Nemecko	17.11.1983	18/1984 Sb.	Metoda vyňatia s výhradou progresie**
Poľsko	20.12.1993	31/1994 Sb.	Metóda zápočtu prostého
Rakúsko	22.3.2007	31/2007 Sb.m.s.	Metóda zápočtu prostého
Grécko	23.5.1989	98/1989 Sb.	Metoda vyňatia s výhradou progresie***
Slovensko	14.7.2003	100/2003 Sb.	Metóda zápočtu prostého
Španielsko	5.6.1981	23/1982 Sb.	Metoda vyňatia s výhradou progresie *
Švédsko	8.10.1980	9/1981 Sb.	Metoda vyňatia s výhradou progresie *
Švajčiarsko	23.10.1996	281/1996 Sb.	Metóda zápočtu prostého
USA	23.12.1993	32/1994 Sb.	Metóda zápočtu prostého
Veľká Británia	20.12.1991	89/1992 Sb.	Metoda vyňatia s výhradou progresie *

*u dividend, tantiém, licenčných poplatkov a príjmov umelcov a športovcov sa použije metóda zápočtu prostého

** u dividend, tantiém, licenčných poplatkov, zisku z odcudzenia podielu na spoločnosti a príjmov umelcov a športovcov sa použije metóda zápočtu prostého

*** u dividend, úrokov, tantiém, licenčných poplatkov a príjmov umelcov a športovcov sa použije metóda zápočtu prostého